

Hind 23 krooni

HEA LAPS

J A TEMA SÕBRAD JA SUGULASED

Positritel:

Rolling Stones

Rotiaasta tunniplaan

**Eesti Vabariigi
90. sünniaasta**

**Koer helistab
häirekeskusse**

**Sõber
Veltzi
rokikoo**

Arvutikeeld

Nurmkanad

**Lumeta
lumememm**

**Erilised
hiirematid**

**Kas kalad
külmetavad?**

<http://kommikas.kalev.ee/healaps/>

9 771406 344067

* * *

Muist meist väiksed, muist on suured -
meeste-, laps- ja naisterahvad...
Muist on paid, muist kurjajuured,
muist on arad, muist on vahvad.
Võime kõiges erineva
siin uusaastakuuse ümber -
täpselt sama, usu seda,
kõigi jaoks on aastanumber!

2008

WWW.LASTEKAS.EE

lk 22

Kaanepilt: Daniil Smirnov Tallinna Humanitaargümnaasiumist (Tallinna Laste Turvakeskuse võistluselt)

- 3 Triin Ilvese, Keidi Vaikmaa, Epp Vistlapuu, Ruth Parmani Egert Kanepi luulet
- 4 Lisette Kandima Eesti-esse
- 6 Hiirematikunst
- 7 Tiit Kändler kalade talvitamisest
- 9 Ilmar Trulli vigursepajutt
- 10 Elukutse-jutud
- 11 Oma sulega – Kerli Kallari
- 12 Jaanuari-viktoriin
- 13 Naeru-uss
- 14 Ekstreemsport!
- 15 Mustkunstnik Ande
- 16 Kristina Kruuse-Tezak abikoertest
- 17 Kristina Kassi Stressi-Essi
- 18 Mis uudist?
- 19 Peep Veedla nurmkanadest
- 21 Poster 1 – Rolling Stones
- 23 Poster 2 – Rotiaasta tunniplaan
- 25 Kirjanurk
- 26 Ole terve!
- 27 Ristsõna
- 28 Kirjalaps
- 29 Lully Gustavson lumememm
- 30 Ilmar Tomuski Johannese-jutt
- 32 Teeme ise laeva!
- 33 Suur vahetund. Kristiina koolivägivallast.
- 34 Barbindus
- 35 Koomiks
- 36 Salme Reegi võistluselt: Koit Kõrgnurm, Ilmar Volmer
- 38 Järjehoidja
- 40 Aidi Valliku uus raamat
- 41 Köögi-Kata
- 42 Sõber Veltzi rokikool
- 44 Lego

Väljaandja: Mittetulundusühing "Hea Laps"

Harju 1, 10146 Tallinn Tel. 631 44 28

Hea.Laps@mail.ee

Trükk: Reusner

Ajakiri Hea Laps ilmub kord kuus

Toimetaja Leelo Tungal, leelo@healaps.ee

Levija Britta Korzets, britta@healaps.ee

Kujundaja Vivika Kalt, vivika@healaps.ee

Andrea Maris Aule Suure-Jaanist

Head uut aastat, armsad sõbrad ja sugulased!

Täna algas meil
lumememparaad, mis
kestab talv otsa...

Triin Ilves Viluste Põhikoolist

Tali jälle käes

Nüüd on jälle tali käes
lund sajab iga päev.
Lapsed õues kärvavad,
lumehanges müraavad.

Poisid teevad lumesõda,
tüdrukud ei taha seda.
Tüdrukutel kisa suur:
"Poiste jaoks võiks olla puur!"

Ah, las need poisid möllavad,
lumehanges hullavad.
Kui lõpuks tuppa tulevad
ehk vakka olla oskavad.

Epp Vislapuu Kehra Gümnaasiumi 4. a klassist

Head uut aastat, armsad sõbrad ja sugulased!

Imelik hommik

Ühel hommikul ma ärkasin
ja ema-isa märkasin.
Mis nüüd saab?
Seda ma ei tea

Ema ütleb: "Mikk ärka üles!"
Isal väikevend on süles.
Mis toimub? Ma ei tea.
Vist selle teada saan

Vend karjub: "Lumi maas!"
Talv saabunud on taas.
Issil talverehvid all
ja minul kohe kaelas sall.

Ruth Parman Kehra Gümnaasiumi 3. a klassist

Sillerdav lumi,
seal loomade jälgi sees –
talvine pilt see

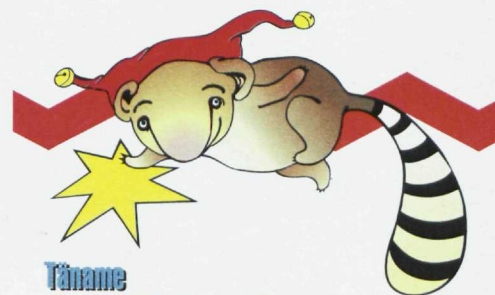
Keidi Vaikma Viluste Põhikoolist

EESTI
RAHVUSRAAMATUKOGU

Jälle kooli!

Kooli jälle tipa-tapa,
ema-isa selja taga!
Varsti mina klassi lähen,
matat jälle tuubin pähe.
Hindelehte meil ei ole –
sellest minul kahju pole!
Kehka täna toimub väljas,
Risto on ka söögimaias.
Päev on aga alles ees,
turnikatel "valge mees".
Kui meil mäng on täies hoos,
siis ema hüüab: "Kuju!
Ja kogu moos!"

Egert Kanep Vastselliina Gümnaasiumi 4. klassist

Täname
Kultuuriministeeriumi,
Kultuurkapitali ja
Hasartmängumaksutoni

Suur aitäh Haridus- ja
Teadusministeeriumile,
kes tellis ajakirja 585-le koolile!

Eesti Vabariik — 90!

Alanud on meie riigi suure sünnipäeva aasta. 90 pika ja kirju aasta sisse mahub nii rõõmsaid kui ka kurbi sündmusi: Teine maailmasõda, Saksa ja Nõukogude okupatsioon, taasiseseisvuse säravad hetked. Kümne aasta pärast, kui kätte jõuab Eesti Vabariigi 100. juubel, oled Sina, hea lugeja, juba täiskasvanud inimene ja võtad kindlasti juubelipidustusest osa — kes teab, võib-olla juba koos oma lastega! Nüüdsed suurpidustused algasid aga juba 28. novembril.

Nimelt kogunes just 28. novembril 1917 Maanõukogu ajaloolisele istungile, kus otsustati, et sestpeale kehtivad Eestis ainult Maanõukogus kinnitatud seadused, mis tähendas praktiliselt iseseisva Eesti riigi loomist.

28. novembril 2007 toimusid pidustused kõigis maakondades, kõige suurejoonelisem oli kahtlemata Viljandimaal, Põltskõves valminud hiiglaslik tuleskulptuur "EESTI 90". Selle autoriks oli kujur Kirke Kangro koos 9 abilisega. Kuid tegelikke abilisi oli palju rohkem: appi tulid nii ajateenijad, kooliõpilased kui kohalike külade elanikud. Vaatepilt oli suurejooneline! Huvitav, mida selle kohta arvati teistel planeetidel?

Millises Eestis ma tahaksin elada?

Millises Eestis ma tahaksin elada? See on lihtne küsimus, kuid sellele on raske vastata. Ma arvan, et enamik eestlasi tahaks elada sellises riigis, kus oleks õiglus ja ka vaesemat rahvast austatakse. Kahjuks ei ole terves maailmas segi ühte üdini head riiki, kus poleks puudusi. Paljud eestlased lähevad elama mõnda teise riiki. Miks? Mis võiks olla see põhjus, mis võibolla jätaks paljud eestlased kodumaale? Ma usun, et üks suur tegur selles on lubadustega seotud. Kui olid valimised, siis erakonnad andsid palju lubadusi, kuid kas neid ikka täidetakse? Kuigi mul ei ole veel isegi

valimisõigust, on mul ikkagi oma arvamus. Minul isiklikult on paljudesse erakondadesse tekkinud umbusk. Ma ei usu peadegu ühtki asja, mida nad lubavad, sest nad ei täida lubadusi. Kui sõbrad niimoodi üksteisele lubadusi annaks, aga neid ei täidaks, siis ei oleks vist kellelgi sõpru. Võib-olla inimesed tunnevad, et nende riigis olukord paremaks ei lähe ja loodavad mõnes teises riigis paremat elu leida.

Mõnes mõttes peaksid eestlased ikkagi olema uhked, sest maailmakaardil on Eesti tibatilluke, aga ikkagi vabariik. Meie esiisad võitlesid Vabadussõjas vastaste ülekaaluga, aga võitsid ikkagi. Eestlaste visadust on juba ammu imetletud ja nagu Jakob Hurtki kunagi on öelnud, et me ei saa kunagi suureks jõult ega arvult, kuid peame suureks saama vaimult.

Väidetakse, et teatud aja tagant ajalugu kordub. Kui see vastab tõele, siis võivad meid ka praegu ohustada uued sõjad. Meie minevikus on ju toimunud palju sõdu ja lahinguid. Peaksime õppima oma ajalugu hästi tundma, sest siis teame, mis ohud meid varitseda võivad. Eesti ajalooist võib järeldada, et meie riik oli paljude teiste riikide seas nõutud maa. Paljud riigid tahtsid meie riiki enda omaga liita. Eestlased ei alustanud sõdu, et maad juurde saada, ja seda ei tohiks me praegu ega ka tulevikus teha. Kui Venemaa ja Saksamaa meid kunagi vallutasid, siis varem või hiljem saime oma riigi ikka tagasi. Isegi vana-sõnad ütlevad, et kes teisele auku kaevab, see ise sinna sisse kukub ja tark õpib teiste vigadest, loll õpib enda vigadest.

Minevikus pidid eestlased oma riigi saatuse pärast paljudesse võitlustesse astuma. Kunagi ammu eestlaste elus tekkinud painest ei vabane me päriselt mitte iial. Osa inimestest süüdistab mõnda rahvust (venelasi) selles, et nemad olevat kunagi eestlastele suuri kannatusi põhjustanud. Selline arvamus ja käitumine on vale. Praegused rahvused, kelle esivanematega eestlased sõdisid, ei ole kunagistes esivanemate tegudes süüdi. Minevikupainest ei saa me päriselt vabaneda, väike kartus ja kripeldus jääb ikka igaveseks hinge. Seevastu saab seda painet vähendada. Tuleb mõelda rohkem positiivselt. Täpsemalt seda, et praegused inimesed on rohkem haritud ja arvatavasti ka natuke targemad. Ka igas teises olukorras tuleb mõelda vanasõna peale: Ära tee teistele seda, mida sa ei taha, et sulle endale tehakse. Tihti peale unustatakse see lihtsalt ära ja nii tehakse üksteisele väga palju halba. See on sama põhimõttega nagu sõjaldi. Sõdades tehakse samuti mõtlematult osapooltele liiga.

Mina ja ka kõik teised Eestis elavad inimesed saame aidata kaasa Eesti paremale tulevikule. Mina ise saan Eestit paremaks muuta nii, et ma ei suitseta, ei hakka alkohoolikuks ja õpin hästi. Mida rohkem on headele hinnetele õppivaid õpilasi, seda parem tundub tulema tulevik. Mida rohkem on meie riigis korralikke inimesi, seda parem mulje jääb meist ka turistidele ja üleüldiselt teiste riikide elanikele. Mina isiklikult ei pea vanemaid inimesi noortest halvemaks, sest kunagi on kõik inimesed vanad ja see on loomulik. Vananemine on elu osa. See ei ole minu arvates normaalne, et vanu inimesi halvemaks peetakse. Olen pealt näinud, kuidas poest lahkuvat vanaprouat murdealiste poiste poolt roppude sõnadega halvustati. Eestis teevad teistele meeletu härmu väga paljud inimesed. Mind on palju kordi solvatud nii, et solvaja seda ise ei teagi. Ükskord jalutasin tänaval ja mulle tuli vastu suitsetav mees. Ta puhus mulle tubakasuitsu otseselt näkku, mis mind tõsiselt solvas. Ise kõndis ta tagasi vaatamata edasi. Teisel korral olin bussipeatuses ja nägin, et mu jope on

täis suitsutuhka. Hakkasin vaatama, kes ümbruses suitsetab, ja see mees, kes suitsetas, ei pilgutanud isegi silma, kui ta mu jopet nägi. Eestis on palju suitsetajaid ja see teeb paljudele meelehärmi. Peale suitsetajate on veel palju inimesi, kes tarbivad ohtralt alkoholi. Nii jube on vaadata bussipeatuses purupurjus inimesi, kes hakkavad sinuga rääkima, kuid sa ei saa aru, mida nad räägivad. Veel hullemad on narkootikumide tarvitavad inimesed. Televiisorist olen ma sellist inimest näinud, kuid minu vanaema on ka ise sellise inimesega kokku puutunud.

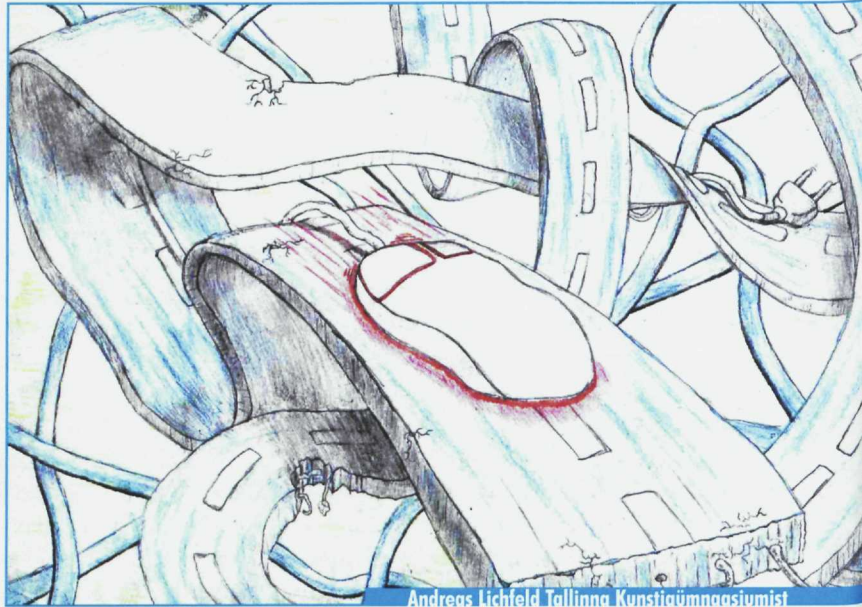
Meelehärmu teevad ka läbielatud sõjad, sest paljude inimeste lähedased hukkusid sõdades. Selline asi meelest ära ei lähe ja seda räägitakse arvatavasti põlvest põlve edasi. Selleks, et kõik inimesed peaksid Eestit oma koduks, peab iga inimene selle tunde tekkimisele ka ise kaasa aitama. Kui mõni teisest rahvusest Eesti kodanik tahab, et ta end Eestis koduselt tunneks, peab ta ära õppima eesti keele. Ei saa ju end koduselt tunda, kui sind ümbritsevad inimesed ei mõista sind ja räägivad hoopis teises keeles.

Kõige tähtsamad on teiste inimestega arvestamine ja teistest hoolimine. Kodus hoolivad pereliikmed üksteisest ja kui inimene tunneb, et temast ei hoolita, ei saa ta end koduselt tunda. Eesti võiks olla kümne aasta pärast kindlasti palju puhtam kui praegu. Suured poekotid võiksid olla ainult paberist, mitte kilest. Paberit võib kasutada joonistamiseks. Seda võib põletada ja paberkotte saab samuti korduvalt kasutada nagu kilekotte. Isegi kui paberkott maha visatakse, kõduneb see ajapikku ära. Viiekümne aasta pärast võiks Eestis olla kilekottides ainult leiva- ja saiatooted. Liha võiks olla pakitud plastist karpi, sest neid saab puhtaks pesta ja taaskasutada. Piimatooted võiksid kõik olla purepakides, mis on valmistatud kartongist. Kartongi võib ära põletada ja prügikast jääb sellevõrra tühjemaks. Kokkuvõttes piimatooteid tarbib inimene toiduainetest kõige rohkem. Prügikotte ei peaks nii palju ka tegema, sest leiva- ja saiakottidesse saab ka prügi panna! Saja aasta pärast võiks väga paljudel majadel juba katusel päikesepatarei olla, sest see toob jällegi kaasa suure kokkuhoiu ja loodus oleks puhtam. Eestis võiks olla rohkem looduskaitsealasid, sest see ei ole normaalne, kui nii palju puid välismaale müüakse ja Eestisse ei jää peaaegu midagi. Kui nii edasi läheks, hakkaksid eestlased oma puid varsti välismaalt tagasi ostma. Samuti kuivendatakse rabasid ja hävitatakse ilusad looduskaunid kohad. Teised riigid hoiavad oma järelejäänud raba, aga eestlaste ei jää varsti midagi, kui kõik maha müüakse.

Eestis on nii palju inimesi ja kõigil on oma arvamus. Mõnede arvamus on sarnane, mõnede arvamus erinev. Mõnel inimesel on võib-olla minuga sama arvamus. Eestis on väga palju head. Selle üle võime uhked olla. Meil on palju metsa. Paljud inimesed kahjuks ei oska meie metsast lugu pidada. Metsaalused on nagu väikesed prügilad. Inimesed ei taha maksta seda väikest rahasummat oma prügi äraviimise eest. Metsa viiakse isegi vanad külmikud ja pesumasinad. Sellest ma aru ei saa, miks nii tehakse. Kas loodus ei olegi siis tähtis või on inimene nii rumal, et ta ei mõtle isegi oma laste peale? Mis meile on antud ja meie hoolde usaldatud, seda tuleb ka hoida. Minu arvates kõige jubedam viis rikastumiseks on looduse hävitamine ja surnud looduse osadega rikastumine. Paljud inimesed peaksid oma teguviisi muutma ja loodust paremini hoidma. Kas tõesti raha on tähtsam kui sõber – loodus?

Arvutihiirte pidu!

Tallinna Keskraamatukogu noorte lugejate seas on rohkesti hea käega joonistajaid. Sügisel välja kuulutatud hiiremattide kujundamise konkursi võidutööd rõõmustavad juba peatselt nende silma, kes kasutavad keskraamatukogu otsinguarvuteid. Võistlus oli mõeldud 8. – 12. klassi õpilastele ja esikoha saavutas Pelgulinna Gümnaasiumi 10. K klassi ühistöö "Kirjandusgigandid" (autorid Ann Võsu, Helen Dubrovkin, Hanna Piksarv, Kelli Mark, Külli Klaasen, Maarja-Liisa Raid, Regina Aava, Allan Rajavee, Anna Kougija, Kristi Tuurmann, Kati Kongi, juhendaja Triinu Jürves), teise preemia sai Jaana Kristal Tallinna Kunstigümnaasiumist ja kolmanda koha vääriliseks tunnistati sama kooli õpilase Andreas Lichfeldi kavand. Siin näete väikest ülevaadet arvutihiirte uutest pesapaikadest.

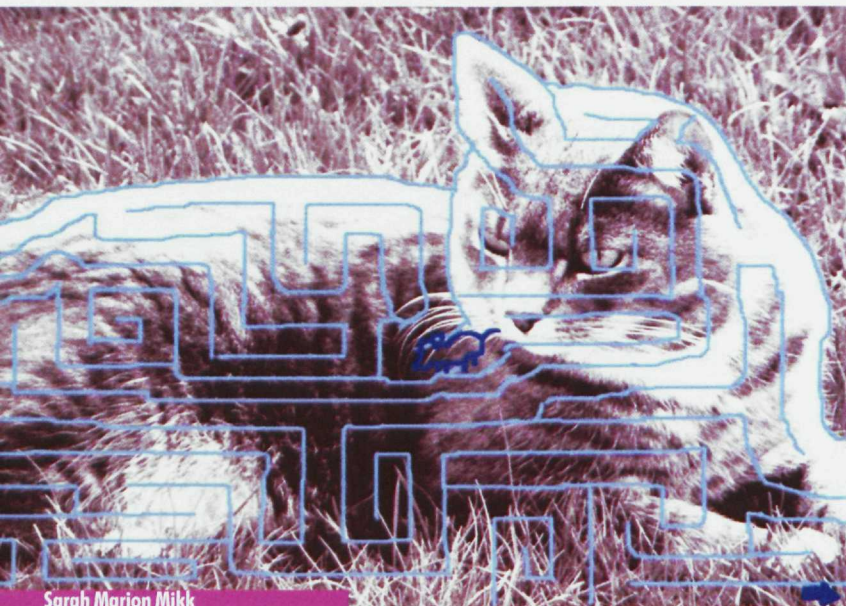
Andreas Lichfeld Tallinna Kunstigümnaasiumist

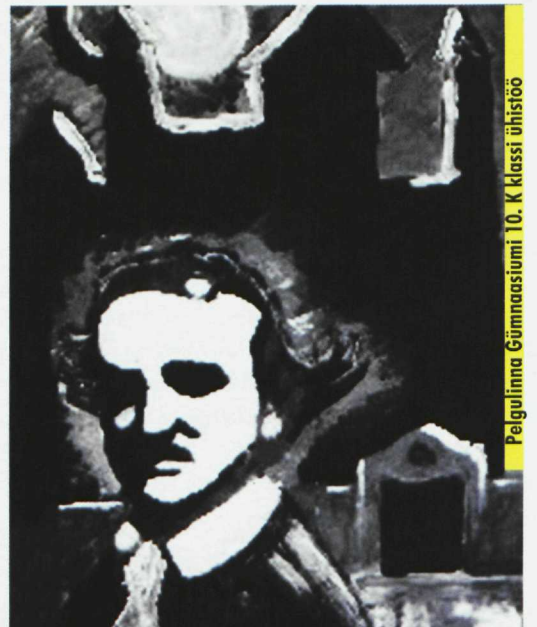
Pelgulinna Gümnaasiumi 10. K klassi ühistöö

Jaana Kristal Tallinna Kunstigümnaasiumist

Sarah Marion Mikk

Pelgulinna Gümnaasiumi 10. K klassi ühistöö

Tiit Kändler, teaduskirjanik

Kala veedab talve osavalt

Kalal pole varbaid ja nõnda ei saa kunagi juhtuda, et tema varbad külmetavad. Kuid kalal on uimed, ja neist on arenenud ju meiegi jalad ja varbad. Kas siis kala uimed talvel ka külmetavad?

Jah, kui kord tuleb talv ja jää kaanetab meie järved ja jõed, siis võib arvata, et ega sealsetel elukatel just liiga rõõmus meel pole. Külmed on, ja süüa ka vähem. Tegelikult on asi veidi teisem ja kalade, konnade ning vees elavate putukate jaoks rõõmsam. See nimelt ongi nende elu.

See imeaine vesi

Kõigepealt – vesi on üks imeline aine. See mitte ei ole ainult maitsetu, lõhnatu, värvitu. Vaid selle omadused on just parasjagu sellised, et elu sai üldse tekkida ja siiaaani – nüüdseks juba **kolm ja pool miljardit aastat** – edasi kesta.

Nimelt on veel nagu igal ainel kolm olekut. Mis on vedel, gaasiline ja tahke. Aga vesi on minu teada küll ainus aine, mille iga kolme oleku jaoks on eesti keeles oma nimetus: vesi, aur ja jää. Seegi näitab, kui tähtis on meile vesi.

Jää aga on selle poolest imeline, et ta – kuigi koosneb ju veest – on kergem kui vesi. Kui te näiteks tina üles sulatate, siis vajub veel sulamata tinatükk ikka sulatina põhja. Sama asi juhtub ka rauaga. Ja teiste tahkete ainetega. Vee puhul on aga vastupidi, sest tahkestudes ei tõmbu vesi mitte kokku, vaid hoopis paisub. Pange pudel vett täis, korkige kinni ja viige pakaselisesse õue! Kui vesi jäätub, on ka pudel lõhki. Sest jää ei mahu enam pudelisse ära. Kui aga jää on kergem, siis tähendab see, et veekogu hakkab külmuma hoopis ülalt alla, mitte alt üles. Ja ülemine jääkiht kaitseb järve põhjani külmutamast. Sest jää juhib halvasti sooja, ja seega ei lase järvel jahtuda. Ega siis muidu innuüdid just jääst oma onne – iglusid – ehita!

Kõige tihedam on vesi **pluss nelja kraadi juures**. See vesi vajub põhja, ja suuremate veekogude põhjas olev vesi ei lähe ka suvel palju soojemaks. Kuid see vesi ülemiste kihtidega ei segune, ja nõnda on see vaene nii kaladele vajalikust toidust kui ka hingamiseks vajalikust hapnikust.

Ähvardab vaid lämbumine

Kalu ähvardab talvel just nimelt **hapnikupuudus**, mitte lõhki külmumine või nälga suremine. Nälja vastu on neil üks rohi – ja see on, et talvel nende ainevahetus aeglustub ja nõnda vajavad nad ka palju vähem toitu.

Külmumise vastu on aga kaladel ja teistelgi vee-elukatel omad nipid. Nimelt oskavad nende kehad valmistada samasuguseid aineid, kui on need, mida pannakse talveks automootoritesse jahutamiseks – ehk siis omamoodi antifriise. Need ained võivad olla mõned suhkrute laadsed molekulid või siis valgud. Ja need tagavad, et isegi kui vesi veekogus on alla null kraadi, siis kalade rakkudevaheline vedelik ei jäätu. Või jäätub mõnedel liikidel nii osavalt, et tekivad vaid väikesed jääkristallikesed ja see ei lase rakkudel lõhki külmuda.

Rakke ähvardab lisaks külmumisele ka liigne veekadu. Seda püüavad külmaveekalad vältida nõnda, et reguleerivad **soolasisaldust** oma rakuvahelises vedelikus. Kui seal on liiga palju soolasisaldust, siis kala sureb. See on ka põhjus, miks soolase ookeanivee joomine ei kustuta janu, vaid tapab nii mageveekalad kui ka inimesed ja teised imetajad.

inimene enam kalu päästa ei saa, sest ega ju keeduspiraaliga järve soojaks küta...

Sagedasem häda on küll siis, kui jääkaas tuleb järvele paks ja pikaajaline. Rahvas nimetab seda, et järv jääb ummuksisse. Pisemate järvede puhul aitab siis hulga **aukude puurimine jäässe**, et hapnik ikka vette lahustuma pääseks. Kuid näiteks Uljaste järv on lähiajal mitu korda ummuksisse jäänud ja sealsed kalad suuremalt jaolt hukka saanud.

Kala otsib jahedat

Lõunamandri lähistel elavad kalad peavad hakkama saama isegi siis, kui vesi nende ümber on alla null kraadi. Sest magevesi külmub küll nullkraadi juures, kuid sealne soolane vesi külmub alles siis, kui selle temperatuur on umbes kaks miinuskraadi.

Ometi eelistavad kalad külmemat vett soojemale. Miks küll ometi? Aga sellepärast, et kui lõunamaade merevesi läheb liiga soojaks, nii et pinnakihi temperatuur ületab kümme kraadi, siis ei pääse enam vee alumised kihid ülemistega segunema. Ja nõnda ei jõua kaladeni ka põhja vajunud söök,

/// Külmumise vastu on aga kaladel ja teistelgi vee-elukatel omad nipid. Nimelt oskavad nende kehad valmistada samasuguseid aineid, kui on need, mida pannakse talveks automootoritesse jahutamiseks – ehk siis omamoodi antifriise. ///

Meie mageveekaladest oskavad soolases ookeanis toime tulla vaid angerjas ja lõhe. Sest nemad suudavad muuta oma rakuvahelise aine soolasisaldust vastavalt veekeskkonnale.

Üks osavamaid jää sees elajaid on meile viimastel aastatel kusagilt Kesk-Venest külla tulnud ja siia elama jäänudki kalake **unimudil**. Unimudila võib leida ka jääkamakast, selle sulades aga ilmutab ta ikka elutahet ja võimet. Isegi kui veekogu kuivale jääb, ei jää unimudil häтта, vaid kaevub sügavale mutta.

Nii et tema jääb erinevalt meie kodustest kaladest ellu nii siis, kui Kurtna järv suvel ära kuivab – mida on õige mitu korda juhtunud – kui ka sel juhul, kui tõesti tuleb nii kõva külmaga talv, et pisem veekogu põhjani külmub. Siis pole midagi teha,

põhiliselt vetikate riismed. Põhi on aga kaugel, seal pole hapnikku ning sinna pääsevad väga vähesed kalaliigid.

Seetõttu ongi lõunamerede vesi nii selge ja sinine. Seal pole mingit vetikate ega planktoni elu.

Hiiglaslikud vaaladki toituvad tillukesest planktonist ehk siis krillist, ja reisivad selle järele ikka külma lõunamerre või umbes sama külma põhjamerre.

Nii et kaladel on harva külm. Võib hakata hoopis liiga palav. Küll aga võib neid talvel pisemates veekogudes ähvardada hapnikunälg. See aga ei juhtu õnneks just liiga sageli. Muidu ei oleks ju kalad meie aegade ni ellu jäänud.

Ilmar Trull

Kuidas tekkis sepikoda

Muistsel ajal oli siinkandis kõiksugu seppasid. Iga ameti jaoks oli sepp. Pottsepad tagusid potte, püttsepad tagusid pütte, rätsepad tagusid rätte. Siis olid veel leivasepad ja saia-sepad, kes omavahel põrmugi läbi ei saanud. Pidevalt oli tüli majas, ikka et kummad on kangemad. Tegelikult olid mõlemad parajad pudrukäpad. Ei osanud nemad leiba taguda ega mõistnud nemad õiget saia sepestada. Tagusid mis nad tagusid, aga välja tuli sepik.

Nojah ja see sepik oli ka mis ta oli, kuiv ja kõva nagu roigas. Vilets sepik oli. Väga sant oli sihukest sepikut süüa. Sestap seda eriti ei söödudki. Aga seevastu oli temaga hea lüüa. Seda siis leiva- ja saia-sepad omavahelistes pidevates kähmlustes tegidki. Tõmbasid üksteisele sitke sepikuga üle turja, nii et tolmas. Aga või siis sellest vihastele vennikestele piisas. Nad olid ikka täitsa marus üksteise peale.

Eks siis tulnud ühel kaunil päeval ühele riikalikule saia-sepasellile mõte teha sepik otsast teravaks. Nagu oda. Mõeldud-tehtud. Sedasinast teravat odakujulist sepikut ehk sepikoda hakati torke- ja viskeriistana kasutama. Sepik-odad vihisesid ja mehi langes loogu, kui pagaripoisid linna taga kõnnumaal arveid klarisid. Vaat nii olid lood tol hallil ajal.

Jah, aastatuhandeid oli sepik-oda eestlaste hulgas hinnatud relv ja püsis au sees rauaaja saabumiseni. Rauaajal tõrjusid juba tõhusamad metallrelvad sepikust odad tasapisi kasutuselt kõrvale, kuid rauaseppade töökoja nimes kõliseb see vana tuntud sõjariista nimi tänapäevani. Sepikoda – just niimoodi ütlemel tänapäeval sepaaja kohta.

Nõnda sai sepikoda endale nime. Raiu see endale peakolusse.

Libalauseid

(Kambja Ignatsi Jaagu kooli õpetajate kogust)

- Jakob Hurt lõpetas hiilgavalt Greisi kooli.
- Rikkuse ja vaesuse all mõeldakse ikkagi raha, mis pole tõsi.
- Papüürus on rullis tekst, mis on immutatud säilivusainega.
- Huligaanid on nagu modellid, kes poseerivad ja näitavad uusi trende.
- Aga õpetaja Peetri klassis on päike juba tõusnud.
- Kalevipoeg pani Tuuslari eluks ajaks magama.
- Ta juuksed on keskmist kasvu.
- Koolivorm on riietus, mida lapsed koolis ühiselt kannavad.
- Tippsport on ohtlik. Näiteks korvpalluritel võib hüppeliiges ära minna.
- Minu organism on õudusfilmide vastu väga nõrk.
- Ühel tüdrukul oli hea organismiga tervis.
- Eesti on isegi vaesuse poolest rikas.

Laura Johanson Suure-Jaami Gümnaasiumist

Minu suurem vend töötab ehitusel. Ta on isegi meie koolile katust tenud. Mu isa ehitab asfaldist teid. Tal on tihti pikad komanderingud. Siis ma igatsen teda taga. Mu vanaisa töötas varem Balbiinos. Kui ta meile külla tuli, tõi jäätist. Emal töötab lasteaias. Ta on õpetaja abi. Nendest töödest ükski ei ole elukutse, millest ma unistan. Ma käin ju alles neljandas klassis, suureks saamiseni on aega. Arvan, et hakkam tegema sellist tööd, millest tunnen rõõmu ja saan ka teistele rõõmu valmistada. Kirjaniku töö ongi selline.

Sille Uustalu Kehra Gümnaasiumi 4.a klassist

Kui ma suureks saan...

Algul tahtsin saada modelliks, aga mõtlesin ümber.

Modell peab olema väga kõhn. Modellid ei tohi palju süüa. Mõned jäävad haigeks ja olen televiisorist näinud, et võivad isegi surra.

Siis mõtlesin, et poemüüja on parim elukutse. Emal ütles, et seal makstakse nii vähe palka ja seal töötavad ainult sellised inimesed, kel pole kuhugi mujale tööle minna.

Nüüd arvan, et kõige parem töö oleks arstitöö. Sooviksin operatsiooniarstiks saada. Selleks peab väga kava õppima. Arst peab olema väga täpne ja tähelepanelik. Ta peab palju teadma ja tark olema. Õppimine on raske, aga mina olen raskustega harjunud. Käin viis korda nädalas tantsutreeningutel ja õpin koolis hästi. Usun, et jaksan palju õppida. Arst olla on sellepärast parim, et saab teisi inimesi aidata ja rõõmsaks teha. Kui ma teen teistele rõõmu, siis olen ise ka õnnelik.

Julia Šatskaja Kehra Gümnaasiumi 3.b klassist

Mulle meeldiks saada kirjanikuks nagu on Leelo Tungal.

Mulle meeldib luuletada ja jutte kirjutada. Mõnikord olen unistanud ka õpetajaks saada.

Mul on üks rikas vanaonu. Ma ei teagi, mis tööd ta teeb, aga tema moodi tahaks samuti olla. Igatahes on tal ilus aed. Aias on kiikdiivan ja grillahi. Ta on pidanud aias sugulaste kokkutulekuid. Nii huvitav on sugulasi näha ja nendega tutvaks saada. Onul on avar maja. Kokkutulekutel on tal alati pakkuda hõrgutavaid sööke ja jooke.

Kui ma suureks kasvan, tahan saada juuksuriks.

Juuksuriks tahan saada sellepärast, et juuksurid teevad ilusaid soenguid: pulmasoenguid, pidulikke soenguid, aktusesoenguid, rästapatse jne. Ka mulle meeldib oma juuste eest hoolitseda ning seetõttu on mu juuksed väga ilusad.

Laura Inno Väike-Maarja Gümnaasiumi 2.a klassist

Kui ma suureks saan, hakkam politseinikuks.

Politseiniku töö on väga huvitav. Politseinikuna pean ma kaitsma meie riiki. Pean tegema kõik selleks, et juhtuks vähem õnnetusi ja et oleks vähem röövimisi. Politseinikuna pean ma aitama kõiki, kes on hädas. Mulle meeldib teisi aidata. Seetõttu tahangi ma suureks saades hakata politseinikuks.

Steven Randmaa Väike-Maarja Gümnaasiumi 2. a klassist

Kui ma saan suureks, siis hakkam loomaarstiks.

Loomaarstina saan ma loomi aidata. Kui koer või kass saab vigastada, siis ravin ta terveks. Minu kohustus on loomi ka haiguste vastu süstida ja uuringuid teha, et loomad oleksid terved. Mõnikord, kui juhtub, et looma ei saa enam ravida, siis pean ta magama panema...

Tsiivi Maarja Viks Väike-Maarja Gümnaasiumi 2. a klassist

Minu ema on logopeed ja mina tahan saada ka logopeediks.

Emal töötab nii lasteaias kui ka koolis. Lasteaias on ta tööks õpetada neid lapsi, kes ei oska sõnu õigesti hääldada. Koolis on ta tööks õpetada neid lapsi, kes teevad kirjutamisel vigu ja loevad halvasti. Emale meeldib olla logopeed, sest ta saab lapsi aidata ja nende edusammudest rõõmu tunda. Seetõttu on see amet, millest ma unistan.

Triin Valdma (10) Jõgevalt

Keemia tund

H_2O –

muudkui joo!

Kui otsa saab,
siis kaevust too.

$NaCl$ –

toidule lisa,

kui sool otsa saab,
siis tekib kisa.

C_2H_5OH on etanool.

See siin on valemite kool.

H_2SiO_3 on ränihape,

mis kuumutamisel lagundab kappe.

$CaCO_3$ hea valem on taas,

seekordne nimetus on paas.

Anioonid, katioonid,

alused ja mõnigi sool...

See ongi

valemite kool!

Vaikuses sinust

Ma istun vaikus.

Vaikus on mu sees ja ümber.

Ma istun vaikus

ja mõtlen.

Mõtlen sinust.

Sinu ilusatest silmadest,

sinu pruunidest juustest,

sinu loogikast...

Mõtlen kõigele sinu juures.

Ma istun vaikus

ja meenutan,

meenutan sinu naeru,

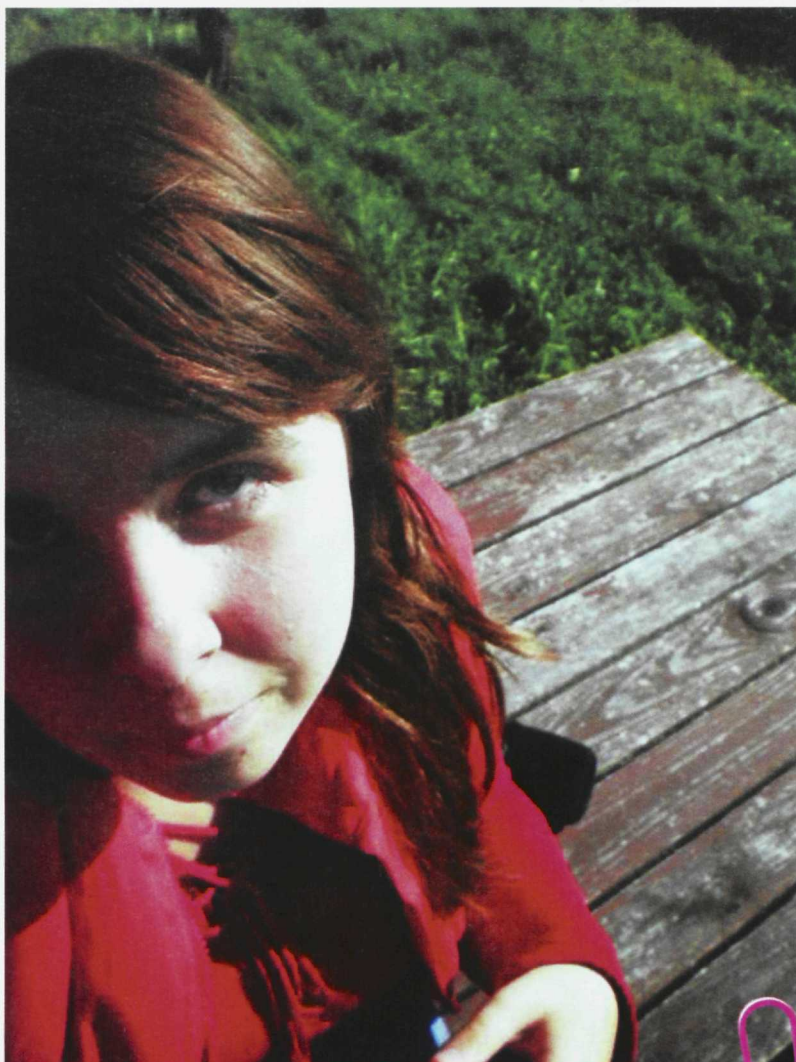
meenutan me viimast kohtumist,

meenutan su sõnu.

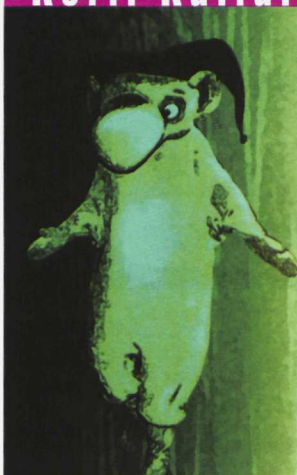
Ma istun vaikus

ning keegi

ei saa seda lõhkuda.

Kerli Kallari Põlvamaalt

Tere! Mu nimi on Kerli. Olen 15 aastane ja õpin Põlvamaal Viluste Põhikooli 9. klassis. Hetkel on käsil viimane poolaasta põhikoolis. Huvialadeks on mul muusika ja tants. Mulle meeldib õppida ja kui midagi teen, siis ikka hingega. Loomult olen rõõmsameelne. Minu hobideks on ka lugemine ja kirjutamine. Luuletusi hakkasin kirjutama juba teises või kolmandas klassis.

Januariin

VAIGE KÕHVI MÕISTATUS

ANDE 12.2007.

Kuidas saab suunata joonisel oleva kolmnurga alla osutama, liigutades selleks võimalikult vähe münte?

Eelmise mõistatuse lahenduseks on, et lapse isapoolne vanaema (isa ema) võib tõepoolest emast vanem olla.

Seekordse vastuseni jõudmiseks on aega terve kuu - nimelt ilmub lahendus koos uue mõistatusega järgmises ajakirjanumbris.

Mõistatuse tegi: Ande

Eesti Vabariigi 90. sünniaasta eel korraldati 28. novembril

Pilistveres suur tuleskulptuuri-vaatemäng. Pilistvere asub

- a) Järvamaal
- b) Võrumaal
- c) Viljandimaal

Janno Põldma ja Heiki Ernitsa loodud minimultifilmid on samuti pühendatud meie riigi sünni-

päevale. Esimese filmi pealkiri on

- a) "Leiutajateküla rahvas"
- b) "Leiutajateküla lapsed"
- c) "Leiutajateküla sangarid"

Jaauari lõpus toimuv ekstreem-sportifestival kannab nime

- a) Vimpel Session 08
- b) Simpel Session 08
- c) Himpel-Pimpel Session 08

Teadlased väidavad, et koera haistmismeel on inimese

omast tugevam

- a) 10 korda
- b) 100 000 korda
- c) 100 korda

Suure hiiremattide kujundamise konkursi korraldas hiljuti

- a) Tallinna Keskraamatukogu
- b) Viljandi Käsitöökoda
- c) Tartu Restauraatorite Klubi

Nurmkana nimetatakse ka

- a) laanelinnuks
- b) põldpüüks
- c) faasaniks

Mustanahalistest rokkaritest oli 50ndatel aastatel üks

tuntumaid

- a) Little Richard
- b) Cliff Richard
- c) Elvis Presley

The Beatles on pärit

- a) Los Angelesest
- b) Liverpoolist
- c) Londonist

Kui oled tähelepanelik lugeja, siis leiad kõik õiged vastused just sellest ajakirjanumbrist. Õigete vastuste saatjate vahel loosime välja AUHINNARAAMATUID!

"Täna kordame olevikku ja minevikku," teatab õpetaja. "Kes teist oskab öelda, missuguse ajaga on tegemist, kui ütleme: "Mina suusatan, sina suusatad, tema suusatab"?"

Juku tõstab käe: "Iga oinas taipab, et tegemist on talveajaga!"

"Õpilased, kes teab, missugune on Eesti kõige kõrgem mägi?" küsib õpetaja.

Juku tõstab käe: "Mina tean – see on suusahüppemägi!"

"Missuguseid sademeid te oskate nimetada?" küsib õpetaja. "Juku, ma kuulan sind!"

Juku jääb mõttesse: "Lumi... vihm... kõha ja nohu!"

Juku helistab emale töö juurde: "Ema, kui sul oleks valida, kas ma tulen koju luumurru või lõhkiste pükstega, siis kumma võimaluse sa valiksid?"

"Milles küsimus!" hüüatab ema. "Luumurd oleks ikka palju hullem kui lõhkised püksid. Aga miks sa seda küsid, Juku?"

"Selleks, et sind rõõmustada," lausub Juku. "Nimelt tõmbasin praegu just uued suusapüksid lõhki!"

Emakeeletunnis küsib õpetaja: "Kes oskab öelda, kas sõna "püksid" on ainsuses või mitmuses?"

Juku tõstab käe: "Mina tean: tagumiku pealt on püksid ainsuses, aga säärteni jõudes mitmuses!"

"Juku, jälle sa ei pane tunnis tähele!" pahandab õpetaja.

"Panen küll!" kinnitab Juku.

"No palun ütle siis, millest ma ennist rääkisin!" nõuab õpetaja. "Ma olen kindel, et sa ei oska seda korral!"

"Miks ei oska!" imestab Juku. "Te rääkisite seda, et ma ei pane jälle tunnis tähele!"

Kui Juku koolimajja jõudis, olid tunnid juba alanud. Trepil pörkas poiss kokku direktoriga.

"Jälle hilinemine!" vangutas direktor pead.

"Jah – mul täpselt sama lugu!" ohkas Juku.

"Paps, kas sina ei teinud väiksest peast üldse koolist poppi?" uurib Juku.

"Ei – kus sa sellega! Istusin iga jumala päev korralikult hommikust õhtuni koolitundides!" kinnitab isa.

"Kuuled, ema! Ja sina räägid, et see, kes koolist ei puudu, saab targaks!"

"Isa, võtame endale hobuse!" nurub Juku. "Hobused on nii lahedad!"

"Mõtle ikka peaga, poiss,"

pahandab isa. "Hobustel on ju hobuseisu – kuidas me teda toita jaksame?"

"Kõige kavalam on hobust osta loomaaiaist," teab poiss. "Seal peetakse selliseid loomi, keda toita on keelatud!"

"Õpilased, kes oskab öelda, miks on kaelkirjakul pikk kael?" küsib õpetaja.

Juku tõstab käe: "Sellepärast, et muidu ei saaks teda kaelkirjakuks nimetada."

"Küll ma pabistasin, et saan täna jälle mates "kahe", aga näe, ei saanudki!" teatab Juku koju jõudes.

"Tubli, Juku!" kiidab ema. "Kuidas see sul õnnestus?"

"Matemaatika õpetaja oli nimelt haigeks jäänud ja tund jäi ära!"

Kui Juku pärast pikka puudumist kooli jõudis, ütles õpetaja talle: "Nüüd pead sa ennast küll kokku võtma ja kõvasti õppima hakkama, muidu jääd veel istuma! Millal sa viimati koolis olid?"

Juku jääb mõtlema: "Mm-mm... Meelde tuli – Jüriöö ülestõusu ajal!"

Mida ütleb vihmauss elevanti kohates?

"Sülita kohe mu suur sugulane suust välja!"

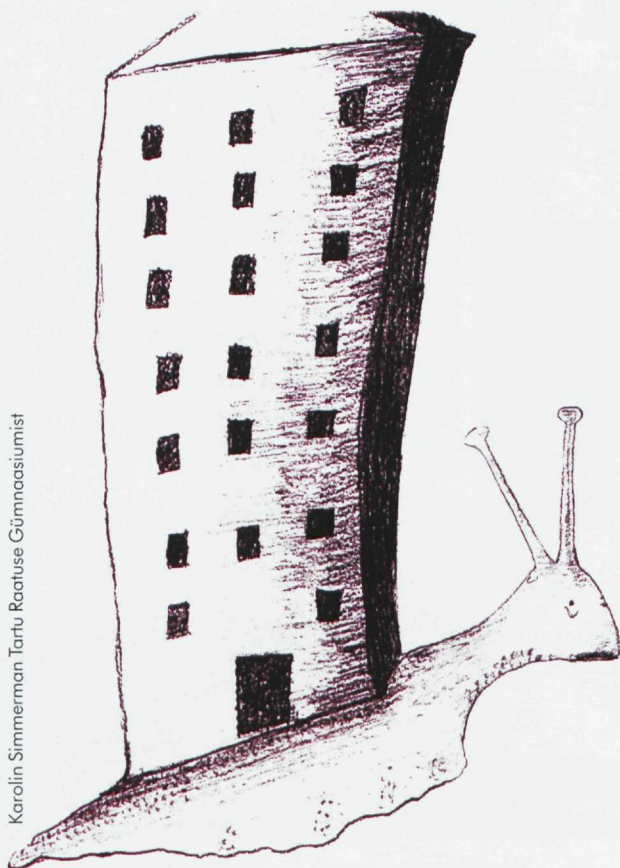
Missugune näeb vihmauss välja, kui ta suusatab?

Kummaline!

Aga missugune näeb vihmauss välja siis, kui ta ei suusata?

Ebasportlik!

Äärmussport — seinast seinä ja kinolinale!

Tänavu tähistab see julgete, osavate ja leidlike spordifestival oma 5. sünnipäeva. Seekord oodatakse umbes **poolteistsada võistlejat 25 riigist üle kogu maailma.**

Kes tahab ennast ekstreemspordiga enne võistlusi kurssi viia, see on oodatud **Tallinna Kinomajja** ja kinno **Sõprus**, kus **23. – 25. jaanuarini** toimub Simpel Sessioni filmifestival. Näha saab nii eurooplaste kui ka ameeriklaste linatõuseid ja publikule lubatakse mitut maailmaesilinastustki.

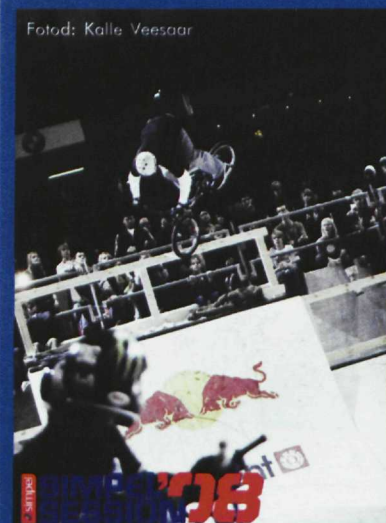
Festivali peakorraldaja **Mario Kalmre** ütleb festivali arengu üle uhkust tundes: "Kui täna on tegemist suhteliselt nišialadega, siis näiteks kümne aasta perspektiivis leiame need olümpiamängude kavast. Näiteks Pekingis on bmx näidisalana juba tuleval aastal ja Londoni olümpial osalevad samamoodi ka rulatajad."

Simpel Sessioni õnnestumisele annavad oma panuse ka ameeriklased – skatepargi ehitaja **Nate Wessel** ja legendaarne trikurratturite võistluse kommentaator **Zack "Catfish" Yankush**. Kui Wessel on disaininud parke Hiinast Austraaliani üle maailma ja teinud nii Session 07 kui suvise pargi disaini, siis Catfish lahkus siit pärast eelmist võistlust Eesti lipu tätoveeringuga ja

Kõik, kes armastavad teravaid, aga samas ilusaid ja efektseid elamusi, peaksid jaanuari lõpus saapaninad **Saku Suurhalli** poole seadma: **26. – 27. jaanuarini** toimub seal talvine ekstreemspordifestival **Simpel Session 08**.

Fotod: Kalle Veesaar

Simpel Session 08 skatepargi kavandi autoriks on ameeriklane Nate Wessel.

lubadusega tagasi tulla. Just tema on kommentaatoripuldis ka maailma suurimatel ekstreemspordivõistlustel "X-Games".

Simpel Sessionil esindavad **Eestit** suvisel võistlusel **rulatajate** hulgas parimad tulemused saavutanud: Sergei Semitsev, Kaur Rank, Eron Nõlvand, Aleksandr Tubin, Jaan Suits, Edgar Kiisa, Kristjan Prik, Hendrik Gross, Nils-Erik Vesberg, Martin Halumets ja Romario Siimer.

Ratturitest asuvad võistlustulle Andres Lainevool, Viktor Ignatenko, Raigo Suija, Risto Kütt, Lauri Suuste, Martin Raadik, Oliver Kurbas ja Dmitri Gorjajev.

Lisainfot saab veebikodust:

<http://www.session.ee/>

NB! Veebikodu vahendusel kantakse üritust 26. ja 27. jaanuaril reaalselt üle.

Simpel Session 08

Mustkunst ja mustkunstnikud

Pärast rahuliku jõuluajaga oleks õige

alustada uut aastat huumoriga ning teha juttu kahest mustkunstnikust, kelle jaoks naljategemine on väga suur osa etteastest. Suurbritannia mustkunstnikud **Barry Jones** ja **Stuart MacLeod** on peamiselt tuntud tänu nende (musta) huumoriga võrtsitatud etteastele, trikkide esitamisele väga kummalisest võtmes ning piiblist pärit imede jäljendamisele.

Barry sündis 16. 04.1982. Aberdeenis ning kasvas üles Portlethenis, Šotimaal. Stuart sündis 4. 06. 1980 Aberdeenis ning kasvas üles Peterheadis, Šotimaal. Ülikoolis õppis Stuart filosoofiat ja psühholoogiat, Barry aga multimeedia töötlust. Mõlemad maagid on kandnud austavat „Aasta noore mustkunstniku“ tiitlit.

Kaks noort meest kohtusid Aberdeenis 1994. aastal ning hakkasid oma trikkitamist filmima. Sketside tegemise käigus kujunes välja nende omapärane näitlemist ja mustkunsti ühendav stiil. Klipid jõudsid telefirmasse, mis tõi kaasa Barry ja Stuarti esimese TV sarja **“Magic”**. Saade esitati 2004. aastal parima komöödiasarja nominandiks.

2005. aastal olid sõbrad televisioonis juba tugevasti kanda kinnitanud – nad andsid välja kuuosalise sarja **“Dirty Tricks”**, lühiklippidest koosneva show **“When Magic Tricks Go Wrong”** ning enim vastakaid arvamusi tekitanud tunniajase kava **“The Magic of Jesus”**. Viimases saatsid nad korda neidsamu imesid, mida Uue Testamendi järgi omistatakse Jeesusele.

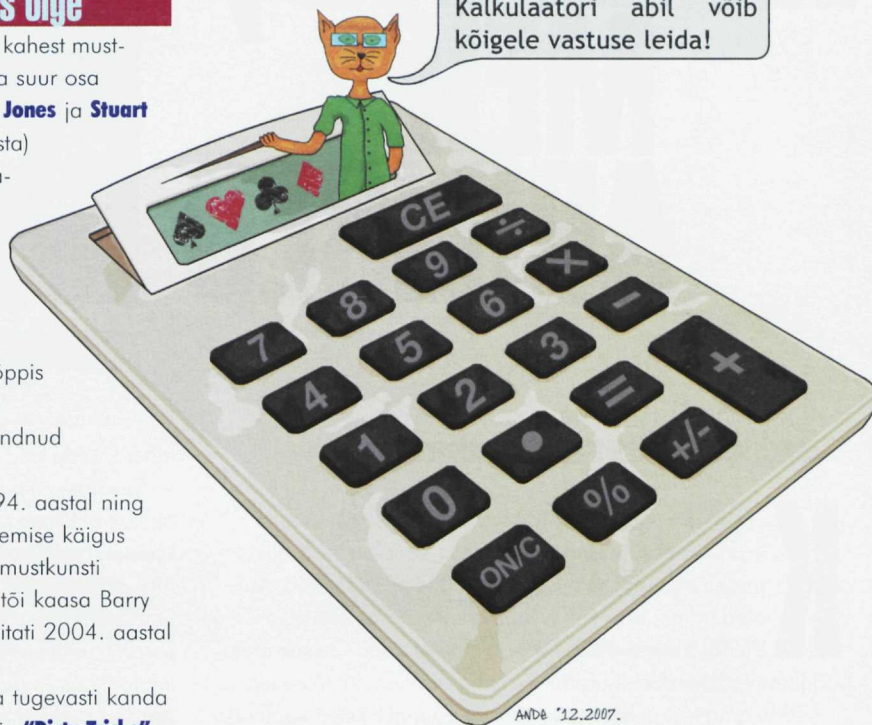
2006. aastal nägi ilmavalgust Barry ja Stuarti teine Piibliteemaline show – **“Tricks from the Bible”**. Seekord keskenduti Vanale Testamendile ning peamiselt Moosese poolt korda saadetud imetegudele.

Prægusel hetkel elavad Barry ja Stuart Londonis, esitades oma huumoriga võrtsitatud mustkunsti komöödiaklubides.

Trikk

Mustkunstnik võtab kaardid kätte ja räägib: „Mängukaarte, muusikat ja matemaatikat ühendab lisaks sellele, et need kõik algavad m-tähedega, ka see, et neid kõiki võib pidada universumi alustaladeks. Muusikat on peetud heliliseks matemaatikaks, kõrvadaga kuuldavaks universumi mudeliks. Mängukaarte kasutati teatavasti lastele arvutamise õpetamiseks. Ilmselt seetõttu ongi mängukaardidel matemaatilis-maagilised omadused – näiteks on nende abil lihtne lahendada kahe tundmatuga võrrandit. Et seda demonstreerida, oleks mul vaja üht vabatahtlikku.“ Maag palub publiku hulgast abilise lavale ning ulatab talle kaardipaki: „Siin pakis on ainult numbrikaardid ja ässad, mille väärtuseks on üks. Palun vali üks kaart ja jätta see meelde, ent ära mulle ütle.“ Abiline teebki, mida palutud, valides ärtu viie, ning mustkunstnik jätkab: „Korruta oma valitud kaardi väärtus kahega ning liida tulemusele viis.

Kalkulaatori abil võib kõigele vastuse leida!

Nüüd korruta saadud summa viiega.“ Vabatahtlik ragistab veidikene ajusid ning teatab, et on lahenduseni jõudnud. Maag ulatab kaardipaki taas abilisele ning palub tal sealt veel ühe kaardi valida ja liita selle väärtus saadud tulemusele. Vabatahtlik valib pimesi pakist poti kolme ning täidab mustkunstniku korralduse. Nüüd palub maag talle lõplik summa öelda ning kui see on üle abilise huulte lipsanud, teatab ta: „Sinu valitud kaardid olid viis ja kolm!“

Selgitus:

Selle triki jaoks on kõige olulisem, et pakist oleks välja võetud kõik kümned, poisid, emandad ja kuningad. Soovi korral võib seda ka abilisele öelda, et tahtes trikki maagilisemana näidata, võib sellise ettevalmistuse saladuseks jätta. Kui abiline on palutud tehted sooritanud, jääb mustkunstnikul üle vaid lõppsummast kakskümmend viis lahutada. Nii jääb alles kahekohaline number, mille esimene arv tähistab esimesena valitud kaarti ja teine teist. Antud näite puhul, kui abiline valis kõigepealt viie ja siis kolme:

$$\begin{aligned}5 \times 2 &= 10 \\10 + 5 &= 15 \\15 \times 5 &= 75 \\75 + 3 &= 78 \\78 - 25 &= 53 \text{ ehk } 5 \text{ ja } 3\end{aligned}$$

Kristina Kruuse-Tezak

KOERAD, MEIE ABILISED

Echo, saksa lambakoera-kolli segu, näitas päästjatele jões kätte koha, kus tema perenaine teadvuse kaotanuna põhja vajus.

Koerad, kelle tööks on haigushoogude ennetamine

Kui sul on kodus neljajalgne sõber, siis tead, kuivõrd hästi mõistab ta sind sõnadetagi. Kui oled kurb, siis paneb pea sinu sülele või kutsub hoopis mängima. Kui oled haige, siis heidab lohutavalt su jalge ette pikali. Kuidas koer seda kõike teab ja tunnetab? On see tema nägemine, kuulmine, haistmine või hoopiski vaist? Mine tea.

Tänu oma erilistele omadustele on võimalik koeri koolitada inimeste abilisteks. Seekord tuleb juttu abikoertest, keda

kutsutakse ka **häirekoerteks**.

Häirekoertel on **oskus ette ära tunnetada peremeest tabavat haigushoogu**.

Näiteks kui peremeest on tabamas langetõvehoog või kui suhkruhaiguse ajal veresuhkru tase järsult langeb.

Mis küll aitab koeral haigushoogu ette ära tunnetada? On teada, et koeral on inimesest kuni **100 000 korda parem haistmis-meel**. Arvatakse, et haigushoogu ajal tekivad inimese organismis keemilised protsessid, mille käigus eritatakse vastavaid keemilisi

☞ **Samuri, pime akita, päästis infarkti saanud naabrinaise külmumisest, äratades üles oma pererahva, kes kutsusid abi.**

← **Caleih, 3 aastane iiri setter kutsus abi, kui peremees sai infarkti ja kaotas teadvuse.**

aineid, mida vaid koer suudab haista.

See imeline haigushoogu tunnetamise ja ennetamise oskus on koeral kaasa sündinud. Vastavate kaasasündinud oskustega koerad treenitakse peremeest tabavale haigushoole reageerimiseks kas eriliselt käitudes või ärevalt haukudes.

Koer ei lahku haigushoogu ajal peremehe juurest ja vajaduse korral (kui peremees on teadvuse kaotanud) „helistab“ koer telefoni häirenupule vajutades häirekeskusesse. Need on spetsiaalsed häirenupuga telefonid, mis on otseühenduses häirekeskusega, kus teate peale tehakse kindlaks abivajaja aadress ja saadetakse kiiresti abi.

Näiteks langetõvehoogu ennetamise puhul lükkab häirekoer peremehe põlvili ja sel juhul peremees teab, et parem on vaikselt lamada, rohtu võtta ja oodata, kuni hoogu möödub.

Tänu häirekoertele on paljudel langetõve- ja suhkruhaigetel palju turvalisem oma haigusega hakkama saada, kui neil on kodus neljajalgne abiline.

Koerte erilise haistmismeel tõttu kasutatakse neid ka vähkkasvajate varajasel diagnoosimisel. Eriti edukaks on koertestijad osutunud naha vähkkasvajate diagnoosimisel.

Mitmetes olukordades on tulnud esile koerte imeline omadus oma peremeestele kriisiseisundis abi anda. Näiteks kui peremehel jäi kiirustades öunatükk hingekurku kinni, lükkas koer peremehe pikali ja hüppas tema rinnal seni, kuni peremees takistusest hingekurgus vabanes.

Koeratoidu valmistaja „Purina“ rajas 1968.a. lemmikloomade kuulsuste saali, kus on aukohale seatud kõik silmapaistvad neljajalgsed kangelased. Hetkel on seal kokku 109 koera, 23 kassi ja isegi üks hobune. Lemmikute kuulsuste saalis ära toodud kangelaste seas on koerad-kassid, kes on päästnud oma peremehed, tulesurmast, uppumisest, surnuks külmumisest ja aidanud avastada rinnavähki.

Kuulsuste saali saad ise külastada koduleheküljel www.purina.ca/halloffame, kus võid vaadata kangelas-lemmikute fotosid ja isegi videosid.

Mine tea võib olla sinugi koer sulle kriisiolukorras oma abistava käpa ulatanud? Kui on, siis jaga oma elamusi meiega.

Reisijuhid

Arvan, et reisijuhid amet võib päris vahva olla. Loomulikult ainult mõnel toredal ja soojal maal, kus ei ole maavärinaid, terroriste, skorpione ega haisid.

Reisijuhid on alati päevitunud ja heatujulised. Isegi siis on neil nägu naerul, kui viivad turistigrupi bussiga Kreeka stiilis õhtut veetma ja buss võtab käänulisel mägiteel nelikümmend kurvi. Kuigi peaaegu kõigil turistidel läheb sellise vingerdamise peale süda pahaks ja hakkab hirm, et buss kihutab kogemata kuristikku.

Aga reisijuht ainult naeratab ja ütleb, et on sõitnud sellesama tee läbi vähemalt kakskümmend seitse korda ja pole siin hullu midagi. Kuigi ta kindlasti ise ka vihkab sellist sik-sakitamist, ei tohi ta ju ometi hakata oksendama või kiljuma, et appi, me saame kõik surma.

Ka see pole giidi töös ehk siiski nii tore, et tal peab olema väga hea mälu. Reisijuht peab tundma läbi ja lõhki oma objekte – kõiki mälestusmärke ja ajalugu ja kohalikke puuliike. Peale selle peab ta kandma alati seda vormi, mida see teatud reisifirma kasutab. Näiteks helesinist puuvillast pluusi, kuigi giid ise ei salliks helesinist silmaotsaski. Ja tumedat miniseelikut, olgu tal kui paksud jalad tahes.

Stressi-Essi

Stressi-Essi uurimused

Saagem tuttavaks, mina olen Essi. Rõõm tutvuda! Või mis nüüd rõõm, ega ma ei tea ju, kes te sellised üldse olete. Kahtlane värk. Üleüldse on maailmas palju kahtlasi, imelikke ja ebameeldivaid asju. Ja nii mõnigi nähtus on pealtpoolt igavesti lahe, aga kui täpsemalt järele mõelda, siis leiab sellest alati varju-pooli. Vähemalt mina leian. Eks sellepärast vist kutsuvadki sõbrad mind tihti peale Stressi-Essiks. Aga no andke andeks, kes meist tänapäeval täitsa ilma stressita hakkama saab?!

Pilt: Kristiina Kass

Leiutajate küla juubeldab Eesti Vabariigi sünnipäeva eel!

Teab, kuidas oleks käinud Leiutajateküla Lotte käpp, kui Eesti poleks iseseisvunud? Nii et Lottel ja ta sõpradel on põhjust pidutsedes koos meiega tähistada vabariigi 90. sünniaastat! **Janno Pöldma** ja **Heiki Ernits**, kes on igapäiselt tegevad uue täispika joonisfilmiga "Lotte ja kuukivi saladus", võtsid nõuks vahepeal Leiutajateküla pidustustest ka lastele pajatada, ning nende käe all valmib ühtjärke 6 pisikest multifilmi. Ehk oled esimest, "Leiutajateküla rahvast", juba näinudki?

Õhtujuutu võistluse võitjaid autasustati Rahvusooperis

Estonia Seltsi poolt korraldatud Salme Reegi õhtujuutu võistlusele laekus tublisti üle saja võistlustöö. Häid jutte saabus väga palju ja žüriil (koosseisus Asta Põldmäe, Arvo Valton, Endel Parijõgi ja Leelo Tungal) oli auhindade jagamisega tükk tegemist. Koolivaheaja esimesel päeval autasustati võitjaid Rahvusooperi Estonia Talveaias. Kuna võidutööd olid kõik ühtviisi huvitavad ja vahvad, siis otsustas žürii üksmeelselt, et ei hakata esimest, teist ja kolmandat kohta välja kuulutama. Auhinnasaajad olid: **MARGO JAANIMÄGI**, **SIMOONA MUST** ja **KÄTLIN KROLL** Väike-Maarja Gümnaasiumist, **SVENNO SAAN** Tartu Kivilinna Gümnaasiumist, **KOIT KÕRGNURM** ja **LIISA JAKOVLEVA** lisaku Gümnaasiumist, **KRISTIN RIIBEK** ja **HELERIN KRISTAL** Valgu Põhikoolist, **AAP VARE** Haapsalu Gümnaasiumist, **MARIS ESKO** ja **PIIA KATHARIINA VAAN** Kasari Põhikoolist ning **RUTH PARMAN** Kehra Gümnaasiumist (noorem vanusegrupp). Vanemas vanusegrupis auhinnati järgmisi jutukirjutajaid: **ANTTI SUURSALU** Turba Gümnaasiumist, **STEVE ASTOK** ja **ILMAR VOLMER** Haapsalu Gümnaasiumist, **MIHKEL RAMMU** ja **KADI HAAMER** Kasari Põhikoolist, **ULLA VOLKE** Saaremaa Ühiskooli Gümnaasiumist, **SANDRA SUITS** ja **ELLA MEELI AUGUSTA ESTONIUS** Tallinna Vanalinna Hariduskollegiumist, **EPP VISLAPUU** Kehra Gümnaasiumist, **ANDRA ORASTU** Tudulinna Põhikoolist ja **KRISTIINA ADEROV** Türi Majandusgümnaasiumist. Parimaid õhtujuutte leiata nüüd ja edaspidigi meie ajakirjade veergudelt, väikest valikut saab kuulda ka Vikerraadio lasteloomingusaates "Isevärk".

Pill ühes, raamat teises käes

14. detsembril alustas **Tallinna Keskraamatukogus** kolmandat hooaega Tallinna ja Harjumaa muusikakoole tutvustav kontserdisari "**Väikesed interpretid keskraamatukogus**". Detsembrist maini kestva sarja iga kontserdi sisustavad ühe muusikakooli noored pillimängijad. Joulukuul astus kuulajate ette Arsise Kellade Kool. 14. jaanuaril esineb Tallinna Vanalinna Hariduskollegiumi Muusikakool, 25. veebruaril Tabasalu Muusikakool, 15. märtsil Kiili Kunstide Kool, 12. aprillil Lasnamäe Muusikakool ja 17. mail Kehra Kunstidekool.

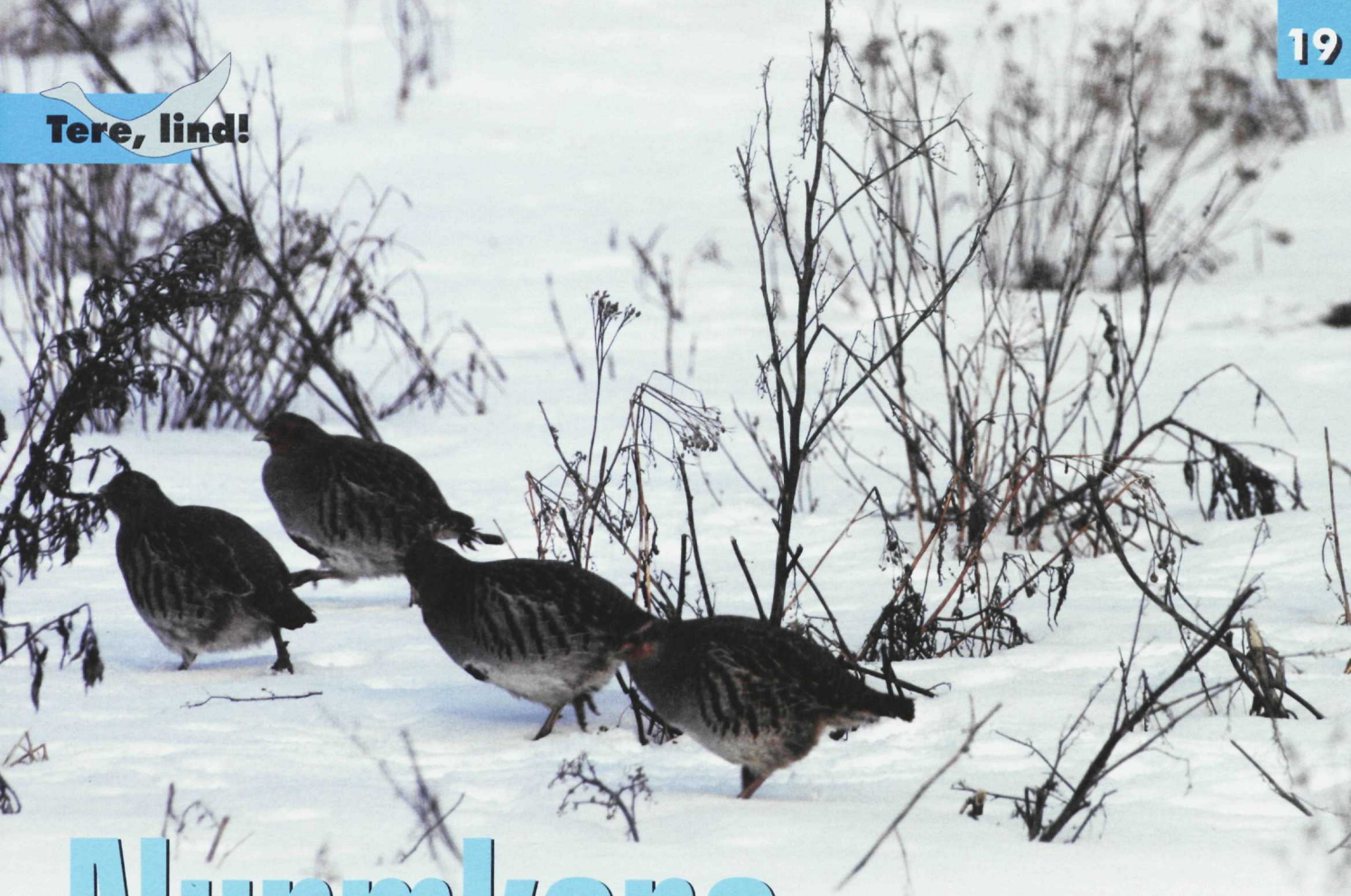
Igale uuele titale kasvamise jagu raamat kaasa

19. joulukuul päeval esitleti **Eesti Lastekirjanduse Keskuse** uhiuues kodus Pikal tänaval üht eriskummalist kogumikku.

Raamat kannab pealkirja "**Minu esimene raamat**" ning poest seda osta ei saa. Veab nendel titadel, kes **sünnivad aastal 2008** – neile kingitakse see Tänapäeva kirjastuse ilmutatud raamat kohe null-sünnipäeval! Muidugi on kõik lood ja laulud nende jaoks esiotsa arusaamatud – aga vanarahvas on ikka lugu pidanud asjadest, mis tehakse kasvamise jagu suuremad. Ükskord nad loevad oma esimest raamatut niikuinii!

Jõulukingitus mõisakoolidele ja -lastekodudele

Kontserdiagentuur **Corelli Music** saatis üheksale mõisakoolile või -lastekodule, keda oma igasuvises heategevus kontserdisarjas "Eesti mõisad" aastate jooksul on toetatud, seekord tavaliste pühade-õnnitluste asemel oma äsjailmunud heliplaadi "**Jõulud iidse Tallinnas**". Sarjas "Eesti mõisad" 1999 – 2007 on toetatud **Roosna-Alliku Põhikooli**, **Porkuni Kooli**, **Maidla Lastekodu** ja mitmeid teisi.

Nurmkana

Nurmkanu ei kohta me talvel tõenäoliselt

nii tihti kui tihaseid, harakaid või varblasi, aga kui nad meie teele satuvad, ei vaata me kindlasti neist ka mööda. Köidavad nad ju tähelepanu sellega, et siblivad toitu otsides nagu kodukanadki, tehes seda peaaegu alati parajate seltskondadena. Kasvult jäävad aga kodukanadele tublisti alla, pigem on tuvidega ühte mõõtu. Tõsi küll, pontsaka kehakuju tõttu jätavad ehk kehakaaluga kimpu sattunud tuvi mulje. Liigse kehakaaluga ei tule nurmkanadel talveajal kindlasti kokku puutuda, sest mida paksem lumi ja karmimad ilmaolud, seda raskem on neil toitu leida. Seda tuleb ju maapinnalt siblimise teel otsida, aga katsu sa läbi paksu lume ja jää maapinnani jõuda! Õnneks on nurmkanadel erinevalt teistest kanalitest oskus sügisel naha alla rasva koguda, see aitab talvel karmidele tingimustele paremini vastu panna.

Ühtekokku hinnatakse meie talviseks nurmkanade arvukuseks 15 000 – 25 000 lindu. Seda on tunduvalt vähem kui loo alguses nimetatud linnuliike ning seetõttu neid ka harvemini kohtame. Kui aga liikuda nurmkanadele sobivates elupaikades, milleks on avamaastikud asulate ja kuusehekkide läheduses, karjalautade ümbrus, võib neid kauneid kanalisi kas või iga päev trehvata. Teinekord võivad nad isegi meie õuele põigata, kui seal on lootus suupärasteid palukesi leida. Minul

on olnud õnne nendega kohtuda. Koerte ja kassidega nurmkanade suhted muidugi kiita pole ning nende koduloomade olemasolul ei kipu need linnud meid külastama. Aga karmide talveilmadega tasuks varjulistesse turvalistesse kohtadesse nurmkanadele teri küll visata, see võib nende elugi päästa.

Lisaks näljale ähvardavad nurmkanu talvel ka muhtlikud ilmad. Neil on kohastumus ööd veeta pehme lume all, mis soojendab neid justkui kohev tekk. Kui aga öö jooksul peaks lumele koorik peale tekkima, jäävad linnud selle alla vangi.

Nurmkanaseltskond, keda näeme pildil ringi sibamas, on suvine perekond – isa, ema ja lapsed. Niimoodi üheskoos veedetakse aega kevadeni, mil otsitakse endale paarilised. Ja praeguse seltskonna suurus oleneb sellest, kui paljudel lastel on õnnestunud ellu jääda. Nurmkanade pered on paljulapselised – **lapsi võib kooruda üle kahekümne!**

Muiste munenud nurmkanu vaid kaks muna ja haudunud kaks poega välja. Arvanud, et kaht poega on liiga raske toita. Läänud selle üle Taevataadile kaebama. Taevataat ei võtnud aga nurmkanu kaebust kuulda, vaid torganud pika teiba kesk pesa ja käskinud linnul seni muneda, kuni munavirn teibaga tasa. Sestpeale olevatki nurmkanal palju poegi.

Aga palju on ka vaenlasi – hulkuvad kassid, rebased,

tuhkrud, mingid, kährikud... Samuti kanakull, loorkullid, harakad, varesed, valge-toonekured ja kõige tipuks veel ka inimesed oma suurte põllutöömashinatega. Lisaks kuulub nurmkana ka veel jahilindude hulka, kellele olevat väga maitsev liha, kuid õnneks ei ole Eesti jahimehed väga agarad linde laskma ning igal aastal kaotab jahipüssikuuli läbi elu vaid alla saja nurmkana.

Pojad on nurmkanal pesahülgaajad ning üsna pea pärast koorumist võime neid pisikesi armsaid suletombukesi näha vanemate järel sibamas. Kui neile peale juhtume, jooksevad nad igaüks ise suunda laiali ning lõmitavad lõpuks maha, kust on neid raske märgata. Toituvad need pisikesed aga esialgu vastupidiselt ema-isale, kes on põhimõttekindlad taimetoitlased, hoopis loomsest toidust. Ning kasvavad kiiresti – juba **kahenädalaseltsel oskavad lennata.**

Lendamisest rohkem näib nurmkanadele meeldivat joostes asju ajada, lendu tõusevad nad enamasti ikka alles siis, kui jalgsi liikumine ohtlikuks osutub või kui pikemat vahemaad vaja läbida. Seda teades, tundub üpris naljakas, et **Venemaa Kurski oblasti vapil on just kolme lendavat**

Lendamisest rohkem näib nurmkanadele meeldivat joostes asju ajada, lendu tõusevad nad enamasti ikka alles siis, kui jalgsi liikumine ohtlikuks osutub või kui pikemat vahemaad vaja läbida.

kaunimalt kui venekeelne *kuropatka* või saksakeelne *Rebhuhn*. Aga tema ladinakeelne nimetus ***Perdix perdix*** on tõenäoliselt tuletatud nurmkana häälitusest, mis just sellise kriginana kostub.

Põnevaid kohtumisi!

Peep Veedla tekst ja foto

nurmkana kujutatud. Aga röömu teeb ometi, et see vahva linnuliik sellise tunnustuse on leidnud ja 1996. aastal oblasti duuma poolt kinnitatud vapil keskse positsiooni haaranud.

Nurmkana on laia levikuga lind. Ta on levinud **suuremas osas Euroopast, Lääne-Siberis ja Väike-Aasias, teda on asustatud ka Põhja-Ameerikasse.** Ning pole teada, kus ja kelle poolt on antud populaarsele toataimele **triipaaloole** (*Aloe* variegata) ingliskeelseks nimetuseks *Partridge breast aloe*, mis tõlkes tähendab nurmkana rinda. Natuke raske on seda nime põhjendada, sest nurmkanade rind on ju hall. Triibulised – nagu triipaaloole lehed – on hoopiski nurmkana küljed. Ja roostekarva, sarnaselt selle aaloeliigi õitele, on hoopiski nurmkanade nägu ja kurgualune. Aga küllap lisaks teadmine oma nime kasutamist botaanikavallas nurmkanadele ometi eneseuhkust!

Nurmkanu tuntakse ka **põldpüü** nime all. Minu nooruspäevil see ta ametlikuks nimeks oligi. Samuti ilus nimi. Kindlasti kõlavad nii nurmkana kui ka põldpüü

Marek Juhanson Tallinna Humanitaargümnaasiumist

TALV

Talv on väljas, tihased on nälgas. Inimesed annavad neile enne koitu pekki, teri ja muudki toitu.

Liblikad enam ei lenda, karudel pole veel venda. Lapsed lumes hullavad, hullavad ja möllavad.

Simona Sikkal
Põlva Keskkooli 3. b klassist

Oh, tuleks juba valge lumi...

On varsti talveaeg, kuid lund pole ikka veel, porine on praegu iga metsatee. Seisavad uisud, suusad ka, kelk jääb suurest ootamisest varsti magama. Ei ole mingit talveröömu ilma lumeta! Ka karud koobastes on ilma uneta. Oh, tuleks valge lumi ja kaoks see kurb suvi!

Katrin Pent
Viluste põhikooli 6. klassist

HEA LAPS

The Rolling Stones

Foto: Bulls Press

RÕÕMSA
ROTIAASTA
TUNNIPLAAN

Elegantne esmaspäev

Tolerantne teisipäev

Kenake kolmapäev

Naljarohke neljapäev

Rõõmurikas reede

HEA LAPS

Foto: Bulls Press

Kirjanurk

Uusaastatervitused kõigile sõpradele ja sugulastele! Triibu-Liine soovib teile õnnelikku, sõbralikku ja lõbusat rotiaastat! Hoidke vurrud turris ja sabad sirged!

Nüüd aga on meil vaja välja kuulutada mulluse novembrinumbri-võitluste võitjaid. Nagu ikka, saavad Tallinna, Harju-, Lääne-Viru-, Järva, Pärnu- ja Läänemaa lapsed oma preemiat kätte **Kullo Lastegaleriist** (Kuninga 6, Tallinn), Tartu-, Põlva-, Valga-, Võru- ja Jõgevamaa laste auhinnad toimetatakse Tartusse **O. Lutsu nim. Raamatukogu Lasteosakonda** (Kompanii 3/5, Tartu). Kellel on muid soovet, neil palume toimetusse kirjutada, helistada või meilida!

Tere! Ma sooviksin tüdrukust kirjasõpra vanuses 11–13 aastat, ning poisid võivad ka kirjutada. Sooviksin kirjavahetust nii tiguposti teel kui ka internetis, aga parem oleks tigupost. Meiliaadress: hguuso567@hotmail.ee. Rate.ee-belle9. Postiaadress: Kristi Kuddi, Pikk 13 – 6, Väike-Maarja, Lääne-Virumaa 46202.

Ajovu! Otsin msn-i või ratesses sõpra, et niisama rääkida lähedatest asjadest. Ise olen 12. Mu rate on –

WhiteCat- ja msn on elina.kaldarova@mail.ee

Hei! Otsin kirjasõpradeks lähedaid tüdrukuid vanuses 12–14 aastat. Address: **KADI TEESALU**, Kauki küla, Mooste vald, Põlvamaa 64617. Kirjutagel: D Kadi

Tere! Otsin kirjasõpru vanuses 12–14 a. Oodatud on nii poiste kui ka tüdrukute kirjad Address, millele kirjutage on: **LAURA KOITSAAR**, Kanasaare küla, Mooste vald, Põlvamaa 64607.

Vigade parandus

Mullusest jäid Triibu-Liine hingele mõned trükikrati tembud, mida toimetuse märkas alles pärast ajakirja trükist tulekut. On kangesti piinlik, et novembrinumbri kaanetekstil kargas **Hanna-Liina** eesnimisse "s", nii et Liinast sai hoopiski Liisa...

Meie tubli ja andeka kirjalapse **Anastassia Belkovi** liignimest sai aga trükikrati tembutusel Belkin. Kõigil, kes Anastassia jõulunäidendit lavastada kavatsevad, palume kätku kirjutada selle juurde õige perenimi – Belkov. Salme Reegi õhtujutuvõitluste võitjad, kes lootsid oma nimesid detsembrinumbri leida, saavad seda teha nüüd, jaanuarinumbrit lugedes.

LEGOÕNNNE tõi loos seekord

MARKUS METSALE Harju-Ristilt, **HELENA URBLALE** Tabasalust, **ARON MARDIMILE** Tõrvast, **KARL HENDRIK RATTUSELE** Loolt ja **JÜRGEN KOBINILE** Võrust.

BARBINDUSE auhinnad võitsid

JOHANNA KLAAR ja **TRIIN VALDMAA** Jõgevast, **HANNAMARI SOIDLA** Väike-Maarjast ja **GRETE SIRGE** ning **KRISTJAN KULL** Laevast (Kristjan saab lelu asemel lego).

Astrid Lindgreni raamatute tegelasi tunti hästi –

ainult kahjaks kippusid õige mitmed tublit hüljest Moosest kassiks pidama... Auhinnaks saavad rootsi lasteraamatuid **KATRIN PENT** Põlvamaalt, **RAUNO ERVIN** Pärnjõelt ja **TAUNO OJA** Mustlast. "Bullerby laste" lauluplaadi võitsid **MARKUS ALLIKAS** Viiratsist ja **BRANDON TIMOFJEV** Suislepast.

RISTSÕNA- plaadi

võitis **KAISA KULLAS** Tartust, Valge Kahvli Ordu mõistatuse eest saab auhinnaraamatu **BRITA LIIVAMAA** Laagrist.

"Pipi Pikksuka" piletid võitsid

JOHANNA ÕUN Haapsalust ja **SIIM KASARI** Kehtnast. "Bullerby jõulude" piletid võitsid **MARILIIS KOLK** Keilast ja **TRIINU TARTO** Arukselt.

Niisugune on lipukiri Eesti Südameliidust Hea Lapse ajakirja läkitatud südamejuttude seerial tänavu. Läänud aastal oli see mäletatavasti „**Õue-elu 12 kuud**“. Terve aasta keerles meie jutt õuemängude ümber. Ühisel nõul sai kokku kogutud terve hulk värskes välisõhus tegutsemise ideesid. Teoks sai ideekonkurss „**Vanad vahvad ja uued uhked õuemängud**“, millele innukamad saatsid mängude kirjeldusi nii tänaste kui endisaegsete laste elust. Ideid ammutati ka oma vanemate ammusest õuestegutsemistest, kui nemad olid lapsed ja lippasid rõõmsalt väljas ringi.

Südamlik suurtänu kõikidele õuesmängimise edendajatele!

Selgus, et alles paarkümmend aastat tagasi viibisid lapsed õues tunduvalt rohkem ja mängisid märksa liikuvamaid mängu. Lapsi oli tollal raske tuppagi meelitada, kuna õu ja ümbritsev loodus pakkusid palju põnevaid tegevusi.

Loomulikku liikumist ja liikumismänge on tänapäeval hakanud ohustama lõputu istumine ja istumismängud. Mitmesugused ekraanid, olgu siis arvuti või televiisori omad, hoiavad toas ja enda küljes sedavõrd kõvasti kinni, et mõnel hakkab lõpuks tavaline käiminegi ära ununema ja „diivani-nägu“ kipub pähe tulema. Suure istumise peale võivad hakkavad lihased

manduma ja areng pidurdub. Sitkete ja tihedate lihaste asemele võib hakata hiilima ülearune rasvapolstergi... Ja seda nüüd küll pole kellelegi vaja!

Sellel, kes laseb ennast autoga igale poole veeretada, on vastupidavust raske kasvatada. Ega autogi pole muud kui üks ratastel diivan. Edasi saab küll kiiremini, aga mis sest kiirusest kasu on, kui keha kipub kängu jääma.

Veidike südametarkust

Lihased tahavad tööd ja tegutsemist. Kõige rohkem vajab tööd südamelihase, et kasvada saaksid jõud ja vastupidavus. Südamelihasele on loodus andnud väga erilise kohustuse – panna kogu kehas ringi voolama hapnikurikas veri, et kõikidele keharakkudele saaks kätte toimetatud tarvilik kogus energiat. Siis on hea olla. Liikumine väljas värskes õhus loob erilist heaolu. Värskes õueõhus rassimine teeb pealekauba väga rõõmsaks.

Liikumisrõõm – kus ja kuidas tekib?

Millised on olnud Sinu parimad liikumisrõõmud?

Millest tulevad rõõmsad roosad põsed?

Joonista ja kirjuta meile oma väljas värskes õhus mängimistest ja töötegemistest!

Palun saada Liikumisrõõmu jutud ja pildid Hea Lapse toimetuse aadressil hiljemalt **5.veebbruariks 2008**. Aktiivsemad saavad autasu!

Maire Sirel
Eesti Südameliit

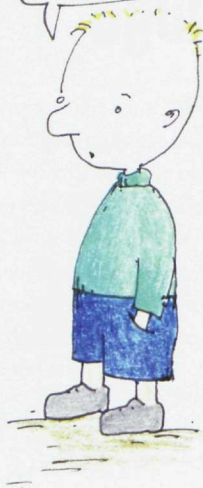
Heaolu
südamele
liikumisega

Heaolu
liikumisega

VAATA KUI PIRAKAS AUK SUL SELLE SOKI SEES ON !

НОСЯН.

								riik Põhja-Euroopas
								olümpiamängud
						Oliver Eduard Tubin gramm		kiirus või ...?
						lugupeetud kordaminek vihaseks saama		
							lennuvõimetud linnud	
							külmrelv meeter	
							kukulind milli-vald	
	kilo-mõisa valdaja (omanik)	külmunud vesi			linn Lõuna-Eestis			
		Georg ... laulja			linn Lõuna-Eestis			
			Jaagup		raadius			
			pesupulbrimark					rahahulk
			limpsima					puuviljad
					Inimene ..., jumal juhib		Rooma number 1000	planeet
					turbo-diisel		elukutse	
				põllutööriist viltuse torniga linn Itaalias	Jens Urve	aine-osakesed		
				Rahva Omakaitse	... ja lõpp	2 x täht		
		Vabadus-sõda						
		koristama						
		Eesti Naine värvus						
		Mowgli söber madu						totralt edev
			hammas		2 x täht	sees inglise keeles		
			pea-minister		Nicolas Sarkozy	tema		
maiustus								
kootud rõivaese, pullover, sviiter							Eesti	laupäev
	vaaditegija, aamitegija							pühapäev

Ristsõna koostas Ilmar Trull

Parimatele lahendajatele muusikaline auhind!

Õpetaja

Mu õpetaja õpetab meid hästi, mata ülesandeid meil ta teha käskis. Mu õpetaja inkas väga tark, ta selles keeles ütles ise „very smart“.

Sain õpetajalt täna päevikusse viie, sest olin kekas päris kiire. Kui ära lõpeb meie koolipäev, ka õpetaja ruttu koju läeb.

Ege-Elizabeth Kaldaru
Väike-Maarja Gümnaasiumist

Minu lugu

Tere! Olen Pliiats. Elan Annika pinalis ja mulle meeldib väga joonistada ja kirjutada. Aga nüüd räägin ühe loo ajast, mil olin pikk ja noor. Pliiatsitega on ju nii – mida vanemaks saan, seda lühemaks jään.

Kord joonistasin koos kaaslastega üht pilti. Joonistasin sügislehti ja lapsi nende sees hullamas. Kuid ühel hetkel ei tulnud paberile enam mitte midagi! Olin täielikus segaduses, kuid suutsin siiski oma sõprade käest nõu küsida. Punane pliiats proovis lehti värvida, temast jäi ilus punane joon. Ka kollasest ja sinisest pliiatsist jäid ilusad triibud laste mütsidele. Nemad ei osanud mind aidata. Ma olin nii õnnetu!

Kuid siis ütles vana ja lühike must pliiats, et ta oskab mind aidata. Ma olevat lihtsalt end nooruse uljusest nüriks joonistanud ja et jälle teravaks saada, pean Teritaja juurest läbi käima.

Läksin ja rääkisin austatud Teritajale oma murest. Teritaja vastas selle peale, et ta saab tõesti mind aidata ning aitabki lausa rõõmuga! Löögu ma ainult tants lahti! Eriti meeldisid härra Teritajale minu hoogsad pöörded paremale poole. Kõik krudises mu ümber ja muusika oli kohati lausa kõrvulukustav! Lõpuks toibusin keerutamisest ning silme ees hakkas endiselt särama. Ilmselt meeldisin ma härrale väga, sest ta andis mulle kaasa ka garantiikirja, et ta teritab mind alati, kui ma jälle nüriks jään.

Sellest päevast sain ma endale ühe uue sõbra. Kui sinulgi juhtub teinekord pliiats nüri olema, siis tea, et võid abi saamiseks alati pöörduda Teritaja poole.

Annika Maksimov
Jõgeva Ühisgümnaasiumi 5. klassist

Koolipäevad

Oh, mis tore koolipäev
jälle oma sõpru näen.
Kui hästi õpin ma
kindla peale targaks saan.

Kui mul tuju paha,
õppida ei taha.
Kui teen nagu kästi,
kõik mul läheb hästi.

Andrei Ignatjev
Kehra Gümnaasiumi
2.a klassist

Pinal

Mul pinalis on liim
ja mulle maitseb piim.
Mul pinalis on käärid,
võid saiale ma määrin.
Mul pliiatseid on mitut värvi
ja klass teeb kogu aja lärmi.
Mul pinalis on teritaja
ja mina olen venitaja.

Ursula Tähiste
Väike-Maarja Gümnaasiumist

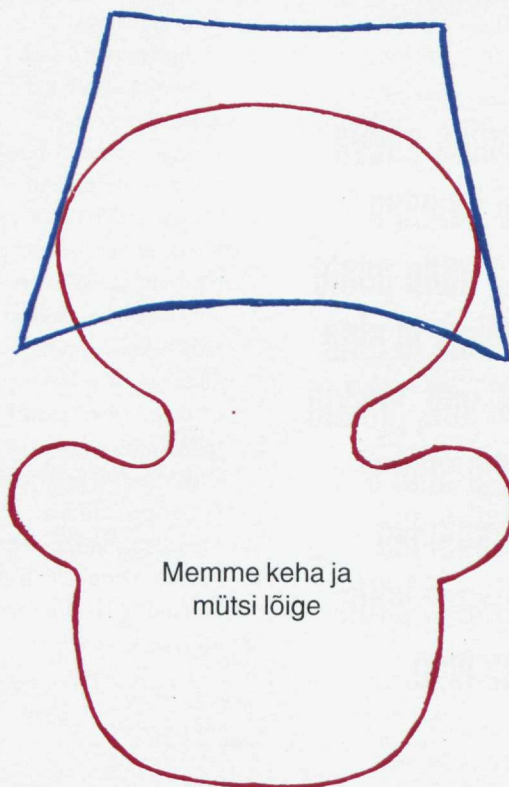

Lõbus lumememm

Vahva, kui talveaheajaks oleks lumevaip maas ja sa saaksid nautida kõiki talverõõme. Kui aga siiski lund ei ole, ära nukrutse, vaid

meisterda käsitöövildist lumememm. Üks tore lumememm on kaunistus, mis sobib sinu tuttmütsile, sallile või kinnastele. Ka võib seda kaela riputada või koguni õnnitluskaardile kinnitada. Minu lõike järgi, mida võid nii suurendada kui ka vähendada, lõika valgest käsitöövildist kaks kehapoolt. Õmble need nõõpaugupistega kokku. Enne lõplikku kokkuõmblemist täida memme keha pulgakese abil õrnalt mahulise vatiiniga. Pähe tee ämbrit või potti meenutav müts. Silmad õmble tumedatest litritest, nina punasest käsitöövildist. Naerev suu proovi tikkida. Sall koo või heegelda pika ribana värvilistest lõngadest. Valmista memmele ka luud. Soovin sulle head fantaasialendu ja toredat meisterdamist.

Ilmar Tomusk

Arvutikeeld

Kui Johannes oli päris väike, pani ema ta talvel alati väga soojalt riidesse, sest beebina magas Johannes ainult õues. Toas ei jäänud ta kunagi magama ning pistis kohe kõva peenikese häälega karjuma, kui isa tahtis kell pool neli öösel koos vankris magava Johannesega salaja tuppa minna, et veidigi enne hommikust tööleminekut tukastada. Juba siis teadis Johannes, et värske õhk on tervisele ülimalt kasulik.

Veidi suuremana pani Johannes endale selga just need riided, mida ema palus. Mis tähendas seda, et ilma salli, mütsi, kinnaste, soojade saabaste ega jopeta ei läinud ta talvel mitte kunagi õue. Ning sellepärast ei olnud Johannes ka iialgi haige.

Aga nüüd oli Johannes emast palju pikem, nii et ema oleks pidanud Johannesele mütsi pähe panemiseks tabureti või väikese redeli peale ronima. Aga seda ta ei teinud, kuna arvas endiselt, et kui ema palub lapsel end korralikult riidesse panna, siis laps kuulab sõna ja panebki.

Aga ta eksis, sest Johannes ei tahtnud ennast korralikult riidesse panna. Johannes ei tahtnud olla nagu Mihkel või Priit, kes hakkasid mütsi kandma juba siis, kui esimene lumi maha tuli. See, et Mihkel kandis mütsi, kuna ta kartis oma ema, oli kõigile teada. Sest Mihkli ema kartsid ka kõik Mihkli sõbrad ja ka need õpetajad, kes Mihklile kahtesid ja kolmesid panid. Priit ei kartnud küll ei oma ema ega isa, kuid ta kartis

külmetada ning see tundus klassikaaslastele eriti põlastusväärne. Seetõttu pistis Priit mütsi tavaliselt enne kooli sisenemist põue. Kuid vaatamata kavalusele said teised lapsed ikkagi aru, et Priit oli mütsiga kooli tulnud, sest tal oli silmade kohal punane rant ja juuksed olid peas nagu märjaks saanud lumekakul, kuna hommikul peegli ees hoolikalt pähe määritud soengužele oli mütsi all koos juustega koledaks känkkraks muutunud.

Ja selle üle, et Priit kandis pluusi püksis, viskasid nalja isegi neljanda b klassi nohikud.

“Müts pähe!?” mühatas Johannes ühel hommikul emale tooniga, mis kandis sõnumit, et ta ei karda ei ema, kes on temast palju lühem, ega ka isa, kes on küll pisut pikem, aga kes on juba tööle läinud ega tule seetõttu arvesse.

“Mina küll mütsi pähe ei pane. See oleks täpselt sama tobe, kui ma paneksin kehalise kasvatuse tundi oma notsupildiga pidžaamapüksid jalga.”

“Pane müts pähe, jope selga ja sall kaela, väljas on seitse kraadi külma ja lumi tuiskab. Vaata, kui kenasti väikevend on ennast riidesse pannud,” kiitis ema.

“Ta on tõesti väga ilusti riides,” vastas Johannes kerge muigega. Sest vennal oli peas paks karvamüts, kaelas suur villane sall ning seljas kohev sullejopp.

“Mina küll sellise heinakuhjana kooli ei lähe,” jäi Johannes endale kindlaks, “pealegi on uue koolini ainult kakssada meetrit, selle ajaga ei jõua keegi ennast ära külmetada.”

Ning kui ema teise tuppa oma juukseid kuivatama läks, lipsas Johannes uksest välja.

Sel ajal, kui väikevend vapralt ristmiku poole sammus, otsustas Johannes otse üle tee minna, sest tavaliselt sai niimoodi kiiremini. Kuid seekord ei tahtnud pikk autorivi kuidagimoodi lõppeda. Kui need hetkeks ühelt poolt otsa said, tulid teiselt poolt uued ja lõpuks otsustas pois ikkagi ristmiku ni kõmpida, et seal rohelise tulega üle tee minna.

Kooli jõudes oli külm talle juba nõnda kontidesse pugunud, et ta ei tundnud õieti ei oma nina ega ka näppe, mistõttu ei saanud ta matemaatikatunnis midagi vihikusse kirjutada, sest pliiats ei tahtnud sugugi külmast kangete näppude vahel püsida. Vahetunnis hakkas veidi soojem, aga bioloogiaklassis tuli külm uuesti kontidesse, lisaks algasid külmavärinad, millele aknapragudest sisse puhuv jääkülm tuul veelgi jõudu juurde andis.

Kui Johannes päeva lõpus läbi hämara metsatuka kodu poole vantsis, tilkus ta nina nii kõvasti vett, justkui oleks keegi suure punase jääpurika märtsipäikese kätte sulama pannud.

Kui Johannes päeva lõpus läbi hãmara metsatuka kodu poole vantsis, tilkus ta nina nii kõvasti vett, justkui oleks keegi suure punase jääpurika märtsipäikese kätte sulama pannud.

Koju jõudes läks Johannes vaikselt oma tuppa, võttis riided seljast ja puges teki alla, ise üle kogu keha lõdisedes.

"Johannes, kas sina tulid?" hüüdis ema köögist.

"Mina," vastas poiss vaikselt.

"Tule sööma, täna on makaronid hakklihaga!" kutsus ema ja kujutas ette, kuidas Johannese toa uks kohe-kohe suure pauguga lahti prantsatab ning poiss oma lemmiktoidu kallale tormab.

Igal tavalisel päeval oleks Johannes seda ka teinud, kuid nüüd ütles ta tasakesi nohisedes: "Ma praegu ei taha."

See vastus tegi ema valvsaks. Ta läks Johannese voodi juurde ja katsus tema pead.

"Ma arvan, et sul on palavik," teatas ta siis.

"Ei ole, ma olen lihtsalt natuke väsinud," vaidles Johannes, endal kolmas taskurätik märjaks nuusatud.

Ematõi rohukapist kraadiklaasi ja varsti oligi asi selge.

"39,2! See ei ole lihtsalt palavik, see on kõrge palavik. Ütle nüüd ausalt, kas sa hommikul mütsi panid pähe?"

"Ei pannud," torises Johannes.

"Aga vähemalt salli?" päris ema edasi.

"Ei pannud," vastas Johannes ausalt.

"Jumal hoidku, nii puhus tuul ju lume jope krae vahelt sisse," ehmatas ema.

"Mul ei puhunud," kinnitas Johannes.

"Kuidas ei puhunud, väljas oli hommikul selline tuisk!" oli ema veendunud.

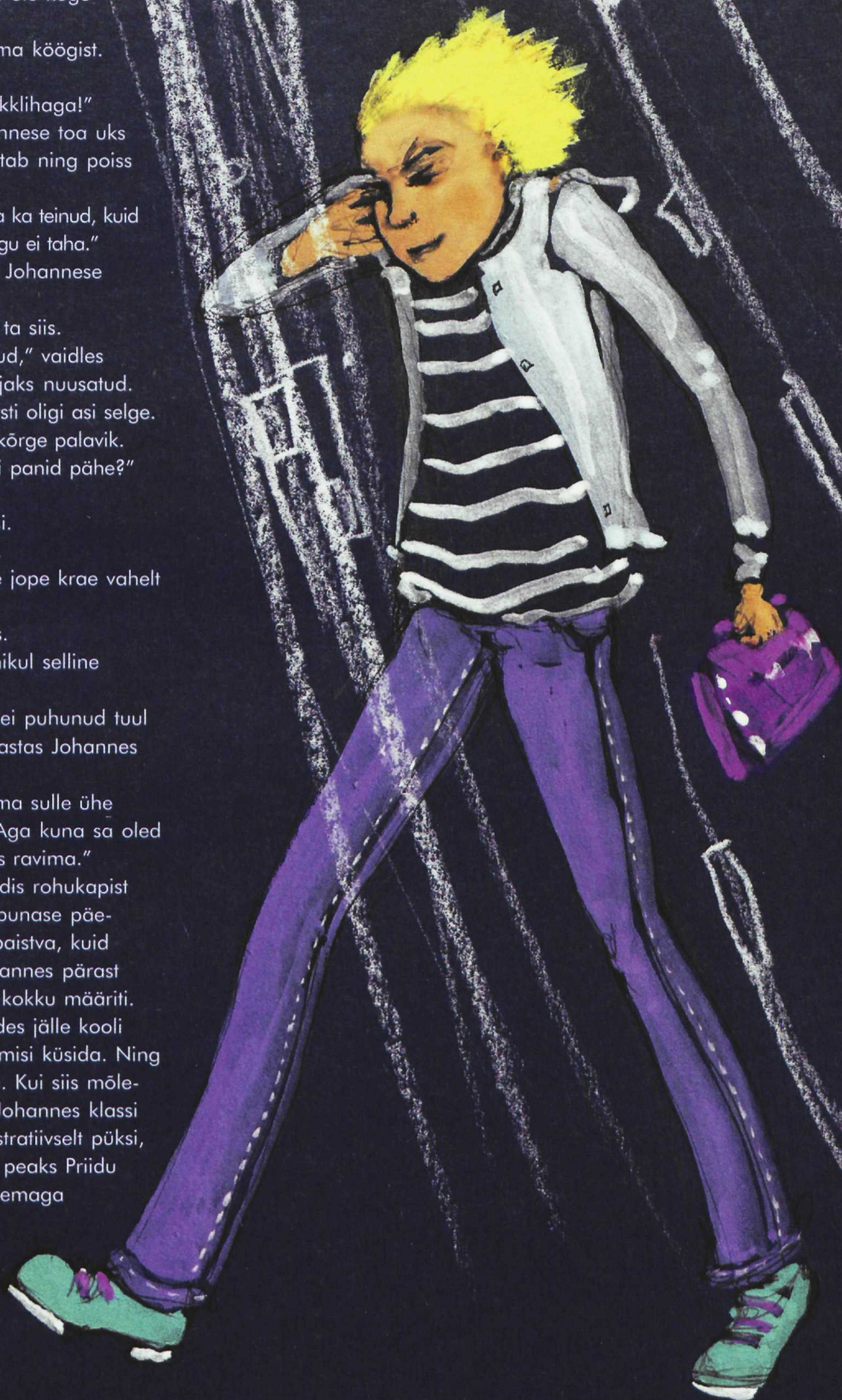
"Mul põlnud jopet seljas, sellepärast ei puhunud tuul mul jope krae vahelt midagi sisse," paljastas Johannes lõpuks kogu tõe.

"Kui sa oleksid terve, siis määraksin ma sulle ühe korraliku karistuse, näiteks arvutikeelu. Aga kuna sa oled haige, siis peame sind kõigepealt terveks ravima."

Ematõi kööki, ronis taburetile ja leidis rohukapist kõik tarvilikud asjad: taruvaigutabledid, punase päevakübara siirupi ja veel ühe pudeli läbipaistva, kuid hirmsa haisuga vedelikuga, millega Johannes pärast selle veega lahjendamist peaaegu üleni kokku määrati.

Enne seda, kui Johannes terveks saades jälle kooli läks, helistas ta läbi kõik poisid, et õppimisi küsida. Ning ainult Priit teadis, mis ajaloos õppida jäi. Kui siis mõlemad ainukesena klassis viie said, pani Johannes klassi ees kõikide nähes endale pluusi demonstratiivselt püksi, andes sellega mõista, et kui nüüd keegi peaks Priidu kallal jälle norima hakkama, tuleb neil temaga tegemist teha. Kuid seda ei soovinud ju ometi mitte keegi.

Oma väljateenitud arvutikeelu sai Johannes aga siiski kätte, sest kui tal tõbisena kõrge palavik oli, ei tõmmanud teda mitte ükski vägi arvuti taha autodega kihutama.

Tänapäevane muinasjutt

Elas kord perekond: mees, naine ja nende lapsed. Perekond oli küll raha poolest rikas, kuid armastuse poolest vaene. Mehel ja naisel, see tähendab isal ja emal, oli alati palju tööd ja vähe vaba aega. Lapsed olid pidevalt omapead ja tegid täpselt seda, mis parasjagu pähe tuli. Neil jäi puudu vanemlikust õpetusest, heakskiidust ja armastavast hoolitsusest. Neil oli küll olemas koduabiline, kes silitas vahel pead ja aitas koolitöid teha.

Lapsed olid siiski väga õnnetud, sest nad oleksid meelsasti tahtnud oma isa ja emaga rohkem koos aega veeta. Kui isal juhtuski olema vaba päev, veetis ta selle oma sõprade seltsis golfi mängides või purjetades. Kui emal juhtus olema vaba päev, veetis ta selle sõbrannadega lobisedes, ilusalongis või sopates. Koolivaheajaks saadeti lapsed vanaema juurde või laagrisse.

Ühel heal päeval jalutasid lapsed pärast kooli linnas ringi. Juhuslikult sattus neile ette üks väike kummaline pood, kus oli müügil erinevaid akvaariumikalalu. Lapsed jäid neid imetlema ja märkasid äkki üht kuldkalakest, kes neile silma pilgutab, nagu tahtes öelda: „Ostke mind, ostke mind!“

Poiss otsustaski kala osta ja koju akvaariumisse viia.

Tee peal hakkas kalakene paluma: „Palun laske mind merre, siis täidan teie kõige suurema soovil!“

Lapsed olid rääkivast kalakesest kohkunud ja ruttasid koju. Imekombel olid koju jõudnud juba ka isa ja ema ning lapsed said juhtunust neile rääkida. Vanemad läksid kuldkalakest nähes ja tema lubadust kuuldes väga elevile. Enne, kui lapsed jõudsid midagi öelda, teatas isa oma soovi: rohkem raha! Selle peale soovis ema: rohkem asju! Vanemad ei teadnud, et kalake lubas täita ainult ühe soovi ja selle pidid ütleva lapsed. Lastel oli anult üks ja suur salasoo: nad palusid kalakeselt, et vanemad neid rohkem armastaksid ja nendega koos aega veedaksid.

Järgmisel hommikul ärkasid lapsed ema hõike peale: „Ruttu, ruttu, pannkoogid on valmis ja maasikamoos ootab sööjaid!“

Lapsed ei uskunud oma kõrvu. Kõõki tormates said nad uue üllatuse osaliseks, sest lava ääres istus ka isa. Üllatused jätkusid, sest pärast maitsvat hommikusööki teatasid nii isa kui ka ema, et on võtnud töölt pika puhkuse, mille nad kavatsevad koos lastega veeta. Esimesel päeval oli neil plaanis loomaaia ja lõbususpargi külastamine, teisel päeval matkamine ja

edasistel päevadel kõik muu, mida lapsed armastavad. Ja ega üllatused sellega veel piirdunud! Nagu muuseas, silitas ema tütre pead ja isa patsutas poega tunnustavalt õlale. Lapsed olid kaua lausa keeletud, aga siis tuli neile eluvaim sisse...

Muuseas, see perekond elab praegugi ja kuldkalakese vette laskmisest on möödunud palju aega. Isal on nüüd teine töö, teised sõbrad ja palju vaba aega perega koos veetmiseks, ema aga on hoopis kodune. Koduabilist neil enam ei ole ja teda ei ole vajagi. Lapsed on rõõmsad ja õnnelikud, sest saavad kõike koos vanematega teha. Tasuks ehk kõigil õppust võtta...

Heinrich Nakkurt Tallinna Kivimäe Põhikooli 6. klassist

Paadimeistrid silmad siia!

Eesti ja Balti riikide juhtiv tööriistamüüja **Stokker kuulutab 5.-9. klasside õpilastele välja veesõidukite meisterdamise võistluse „Ehita paat!“**.

Stokkeri Meistrivõistlused toimuvad kolmandat aastat järjest, ülemöödunud aastal valmistasid kooliõpilased tuulelohesid, mullu aga automudeleid, mida laekus konkursile üle 200.

(NB! Kui soovite teada võitjate nimesid, siis heitke pilk meie juuninumbrisse!)

Õpilased saavad valmistada patareitoitel elektrimootoriga veealuse või veepealse kruviga veesõidukeid – kas laevade, paatide mudeleid või omaloomingulisi veesõidukeid.

Eraldi klassi moodustavad olemasolevate laevade või paatide ilma mootorita mudelid.

Zürri, kuhu lisaks Stokkeri esindajatele kuuluvad ka laevamudelispetsid, hindab tööde juures lahenduste leidlikkust, töö meisterlikkust ja sõiduki kiirust ning stabiilsust. Tööde esitamise tähtaeg on **7. aprill 2008**. Meistrivõistluste poolfinaalid peetakse aprillis, finaalis mais.

Võistluste juhend on üleval aadressil: www.stokker.ee/paat Käed ja pead tööle!

suurvahetund suurvahetund suurvahetund

Vägi + vald

Tere, kõik lugejad!

Praegu on igal pool teemaks vägivald. See teema on "moodi" läinud sellepärast, et peaaegu kõigis koolides lobbab vägivald, ja mõnel pool on see kuuldavasti kahjuks väga julm.

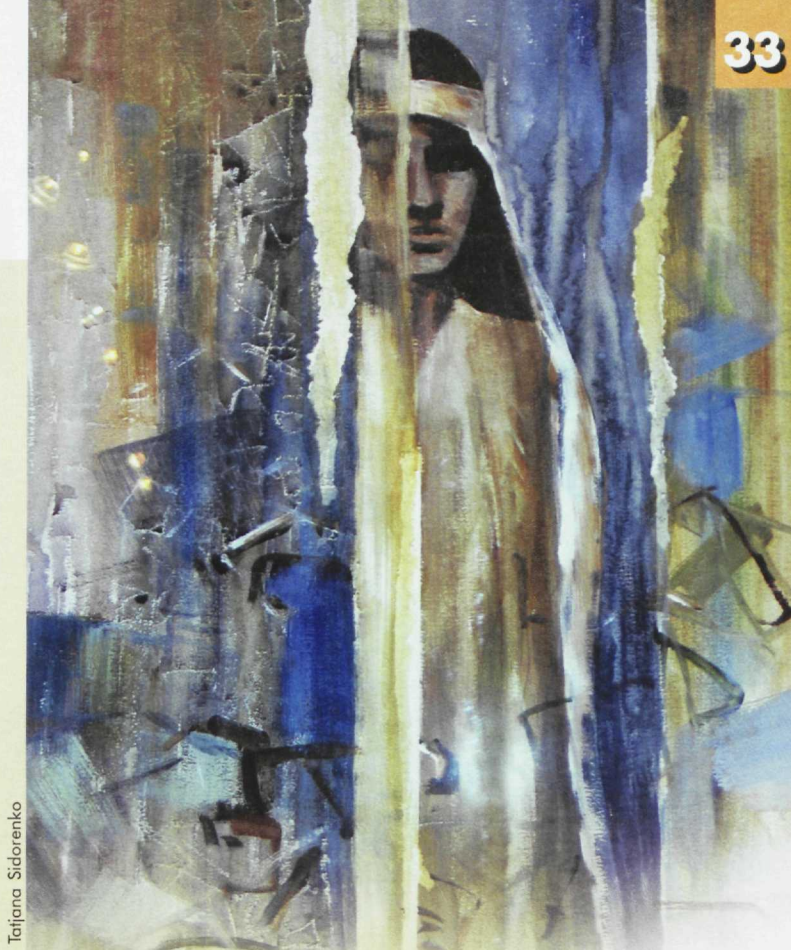
Vanasti, nagu ma emalt kuulnud olen, ei hoolitud inimese riietest või välimusest nii palju kui tänapäeval. Hooliti just nimelt iseloomust – sellest, mis on inimese sees. Noh, eks oli neidki, kes kutsusid sind prillipapaks ja muud sellist, aga tänapäeval on prillipapa vägagi leebe ütlemine.

Mina tean omast käest, et **ollakse vägagi julmad**. Meie klassis on kaks inimest, keda tihti narritakse, ja mitte ainult seda. Ühel klassikaaslasel võetakse lausa tundide ajal kott ära ja peidetakse koolimajja ära või kiusatakse teda, laskmata tal koridorides rahulikult olla. Ja see ei käi ainult poiste kohta, leidub päris palju ka väga julmi ja hoolimatuid tüdrukuid, kes juba kõrvalt vaadates teevad teistele väga haiget. Mitte just pekstes, vaid nimelt sõnades. Õnneks polegi meie koolis väga palju vägivalda. Ma mõtlen selle all füüsilist vägivalda. Mulle vähemalt pole seda palju silma jäänud.

Kõige rohkem hakkab füüsilist vägivalda silma **nooremate klasside laste seas**. On üsnagi hirmuäratav, kui kõnnid koridoris ja näed äkki, et kolm väikest jõmpsikat ronivad ühe vaese poisi seljas – ise näost punased ja teevad kõik, et teisele valu tekitada. Nii palju, kui saan või julgen, astun ma alati vahele, tihti ka koos oma klassiõdedega. Võiks arvata, et kui seitsmenda klassi tüdruk sulle ütleb, et jäta järele, siis sa ehmu ja jätadki teise põnni rahule. Vähemalt mina teeksin nii, aga nende praeguste mudilastega on hoopis teised lood! Kui tahad endast nooremaid korrale kutsuda, astuvad pisikesed sulle niimoodi vastu, et see on päris hirmuäratav.

Aga nagu öeldakse, **kunagi ei tea, milleks inimene võimeline on**. Selle näiteks võib tuua Soome koolitulistamine. See ehmatas meid kõiki, näidates karmi reaalsust: iga inimest tuleb siiski natuke karta. Ükskõik, kui sõbralikud su kaaslased võivad olla, ikkagi on igal ühel oma piir või "kiiks", mis võib neid sundida midagi sellist tegema. Meieni pole jõudnud teateid selle poisi tagamõtetest, arvatavasti ei saa me neist iialgi teada. Ei teagi täpselt, kas selle poisi elu tehti põrguks ja ta ei suutnud enam ning plahvatas või oli asi selles, et ta oli lihtsalt suure kiiksuga ja kohutavalt julm inimene. Aga ükskõik, kuidas lood ka polnud – sellist tegu ei oleks ta tohtinud siiski teha. Mõelge nendele noortele inimestele, kelle elutee selle tulistaja käe läbi katkes! Nad ei saanudki pooli asju elus nautida. Nende vanemad pidid viimased jõulud veetma ilma nendeta, mõttes kummitamas mälestused eelmistest jõuludest, kui nende lapsed olid veel elus. See ajab peaaegu isegi pisara silma ja sellist muret ei tahaks ise iialgi üle elada.

Ka Eestis on asjad vägagi hulluks käinud, tihti tunnen minagi hirmu, et mulle öeldakse midagi väga halba, või et minu elu tehakse põrguks. Nii üritangi enda ümber koondada

Tatjana Sidorenko

inimesi, kes **jäävad mulle kindlateks sõpradeks nii heas kui ka halvast**, ükskõik, mis juhtub.

Mulle tundub siiski hullem nn vaimne vägivald. See jääb sind igaveseks kummitama, aga valu sa kannatad ära ja siis on sellega kõik. Loomulikult olemas ka neid, kes naudivad narrimist. Nad isegi naudivad sellist "tähelepanu", neile teeb see lõbu, kui teised temast halvasti arvavad. Eks need ole omamoodi inimesed, tõesti omamoodi.

Aga on olemas ka väljend "friik". Paljud panevad selle alla inimesi, keda narritakse. Aga minu meelest on hoopis need inimesed friigid, kelle enesehinnang on nii madal ja hirm narrimise ja eemaletõukamise ees nii suur, et nad ise narrivad teisi. Nad rikuvad teiste elu – ma ei saa aru, miks keegi ei mõista, et see, et kedagi koolis kogu aeg narritakse, jääb kiusatavaid kogu eluks mõjutama? Neil on kogu elu madal enesehinnang, psüühikahäired ja kes teab, mis hädad veel.

Ja kindlasti on suur protsent praegustest pättidest just sellised inimesed, keda on kunagi kooliajal narritud. Narrimine põhjustab kiusajatele endile ka ohtu, sest kunagi olete mõlemad suured inimesed – nii sina kui see kiusatav, ning siis võib ta tõsiselt ära pöörata ja hakata sulle endale kätte maksma. Ning see ei pruugi olla enam sõnadega narrimine, vaid füüsiline kallaletung. Kunagi ei tea, mida võib selline inimene teha, kelle tasakaal on rütmist väljas! Nii et, vägivallatsejad, mõelge natuke ka tulevikule, mitte ainult olevikule. Sest osal inimestest jõuab haripunkt kätte varem, nagu Soomes juhtus ja mõnel hiljem. Mitte, et ma kuidagi õigustaksin koolitulistajate käitumist, aga natuke võib siiski aru saada, miks nad seda tegid. Vägivalla kasutajatele tahaksin öelda: rikkuge oma noorust, mitte teiste oma!

Head uut ja vägivallata aastat soovides,
Kristiina Suigusaar Harjumaalt

my scene™
sporty style™

adidas

Sport on fantastiline!

Iga vähegi mõtleval inimene teab, et liikumisest tuleb tervis! Sport on ikka üks fantastiline leiutus – eriti tänapäeval, kui masinad üha rohkem inimeste eest töid ära teevad.

Eks iga koolilaps tegeleb ju mingil määral spordiga – kas või kehalise kasvatus tundides. Ajapikku on leiutatud üha uusi spordialasid ja küllap neid tuleb kogu aeg juurdegi.

Näiteks hokimäng käis vanasti ainult murul, kuid tänapäeval ei kujuta me hokimängijat suvriietuses ettegi!

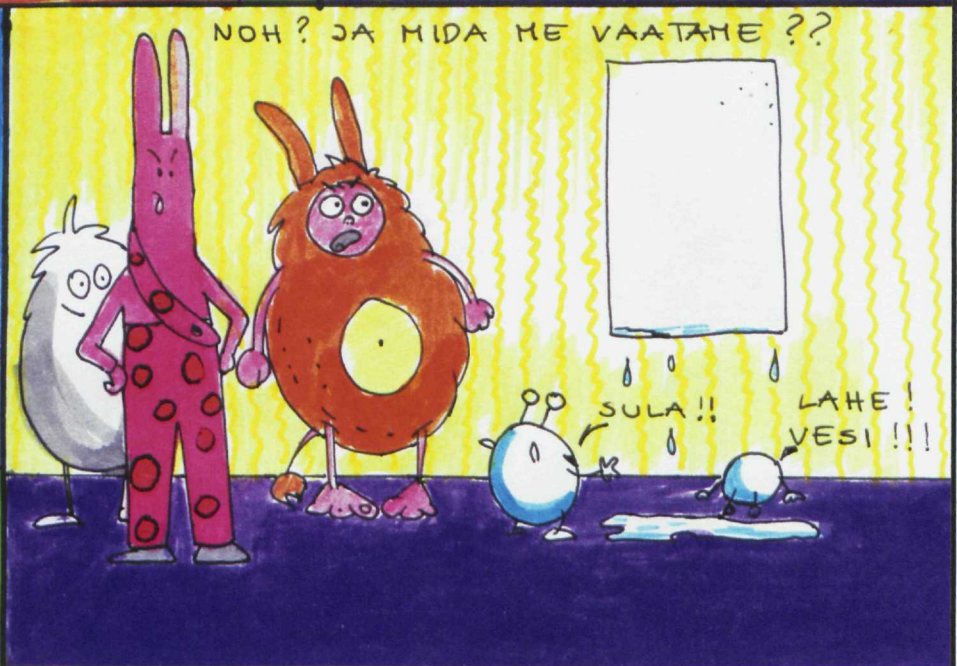
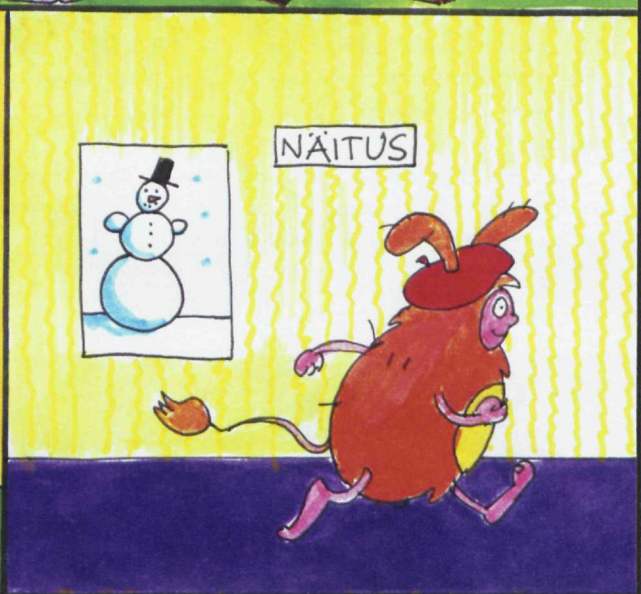
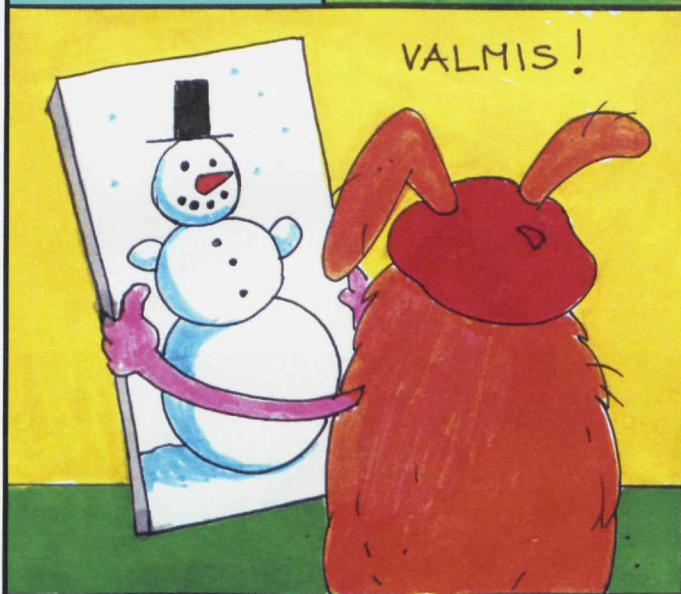
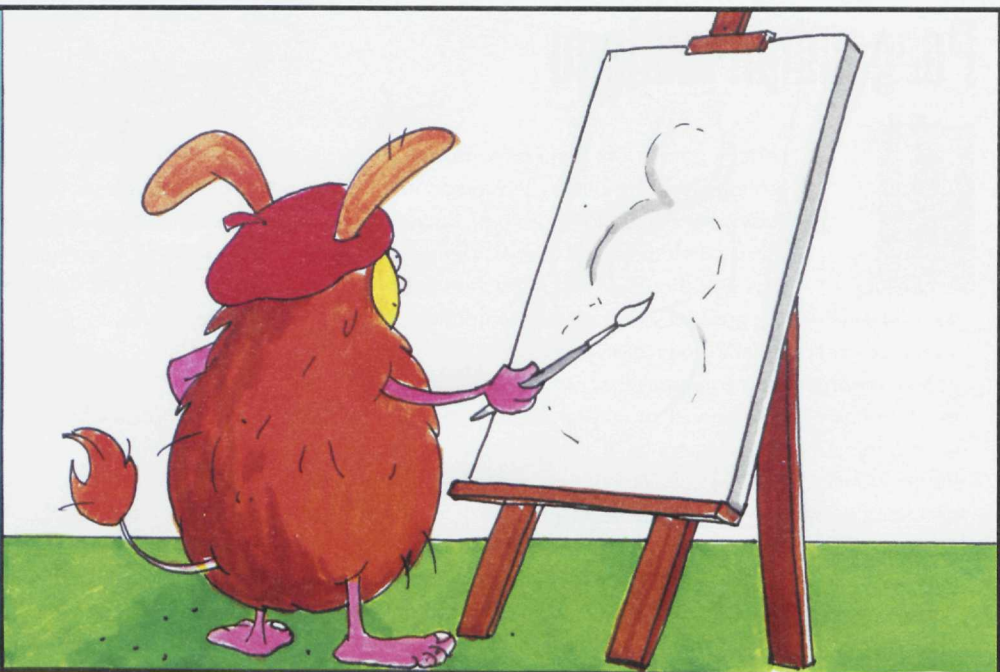
Muidugi on Barbie´gi tegelnud õige mitme spordialaga. Aga mis oleks, kui prooviksime ennustada, missuguseid spordialasid 50 aasta pärast välja mõeldakse?

Pange aga paberile oma tulevikumõtted ja saatke joonistused-kirjutised teemal "Fantastiline sport" toimetusse enne 5. veebruari!

Parimatele auhinna! Rimonnelt!

Maaletooja: RIMONNE

r
a
h
n
u
e
e
t
m
ä
n
g
e
i
-
j
u
u
s
e

Porgandipirukalugu

Ü

hel talvapäeval läks Juss koos oma vanema vennaga memme juurde. Seal tahtsid nad koos porgandipirukat küpsetada. Suurem vend võttis lumelabida ja rookis lume keldri ukse eest ära. Siis ronisid nad mööda treppi

salvede vahele. Liiva seest paistsid mahlased porgandid. Juss valis ilusamad porgandid välja ja viis need tuppa. Memme puhastas porgandid ära ja pani pliidi peale keema. Sellel ajal tegid vennad pärmist, piimast, munadest ja jahust taigna valmis. Tainas hakkas kerkima. Nüüd laotas memme taigna lauale ja Juss rullis selle laiali. Veel aitasid vennad memmel porgandeid katki tampida ja maitavat segu valmistada. Porgandisegu peideti taigna sisse. Juss vajutas kahvliga pirukale õhuaugud sisse ja määris pealt munaga. Nüüd läks pirukas ahju küpsema. Tainast jäi natuke üle ja Juss veeretis jahuste käte vahel kaapekakukese. Selle pani ta pliidi ääre peale küpsema. Kuni Juss teises toas memmega rääkis, kuidas tal koolis läinud on, tundis ta juba piruka lõhna. Memme piilus ettevaatlikult praeahju. Oligi õige aeg pirukas ümber pöörata. Veidi veel, ja pirukas sai ahjust välja laua peale rätiku alla jahtuma.

Juss tahtis venda kutsuda pirukat maitsema, aga vend oli kuhugi kadunud. Õuest kostis koera haukumist. Temagi nina oli tundnud küpsetamise lõhna. Juss vaatas aknast välja ja

nägi, et vend oli koera pannud jalutusketi otsa. Poiss pani kähku riidesse, võttis kaapekakukese ja murdis ampsu vennale, ampsu koerale ja ampsu jättis iseendale.

Vennad läksid koos metsa koeraga jalutama. Nad möödsid väikesest tiigist. Tavaliselt käis koer seal ujumas, aga täna libisesid ta jalad mööda jääd ja Juss oleks peaaegu läbi jää kukkunud.

Nüüd märkas koer lumel pödra jälgi. Ta hakkas jälgi mööda jooksuma. Vennad hoidsid koos koera tagasi. Siis lubas vanem vend Jussil koera ketist kinni hoida. Jussil oli hea meel! Koeral oli ka nii hea meel, et ta tõusis kahele jalale püsti ja limpsis rõõmust Jussi nägu. Juss kukkus kohevasse lumehange. Suur vend haaras ühe käega koera rihmast ja teise käega aitas Jussi püsti. Koos jalutasid nad memme kodu poole tagasi.

Õues hakkas juba pimedamaks minema. Memme tuli neile tiigini vastu. Vanem vend pani koera ketti. Juss ja memme lõikasid sellel ajal pirukat lahti. Soe piparmünditee oli just valmis saanud.

Pirukas maitstes hästi! Veel kaua jutustasid nad laua ümber lugusid. Nii hea oli memme käest küsida, kuidas tema väike laps oli! Aga sel päeval tehtud pirukalugu nägi Juss veel uneski.

Koit Kõrgnurm lisaku Gümnaasiumi 3. klassist

Daniel Kuzmin Mustamäe Laste Loomingu majast

Segasummakool

Õhtujutt koolilastele

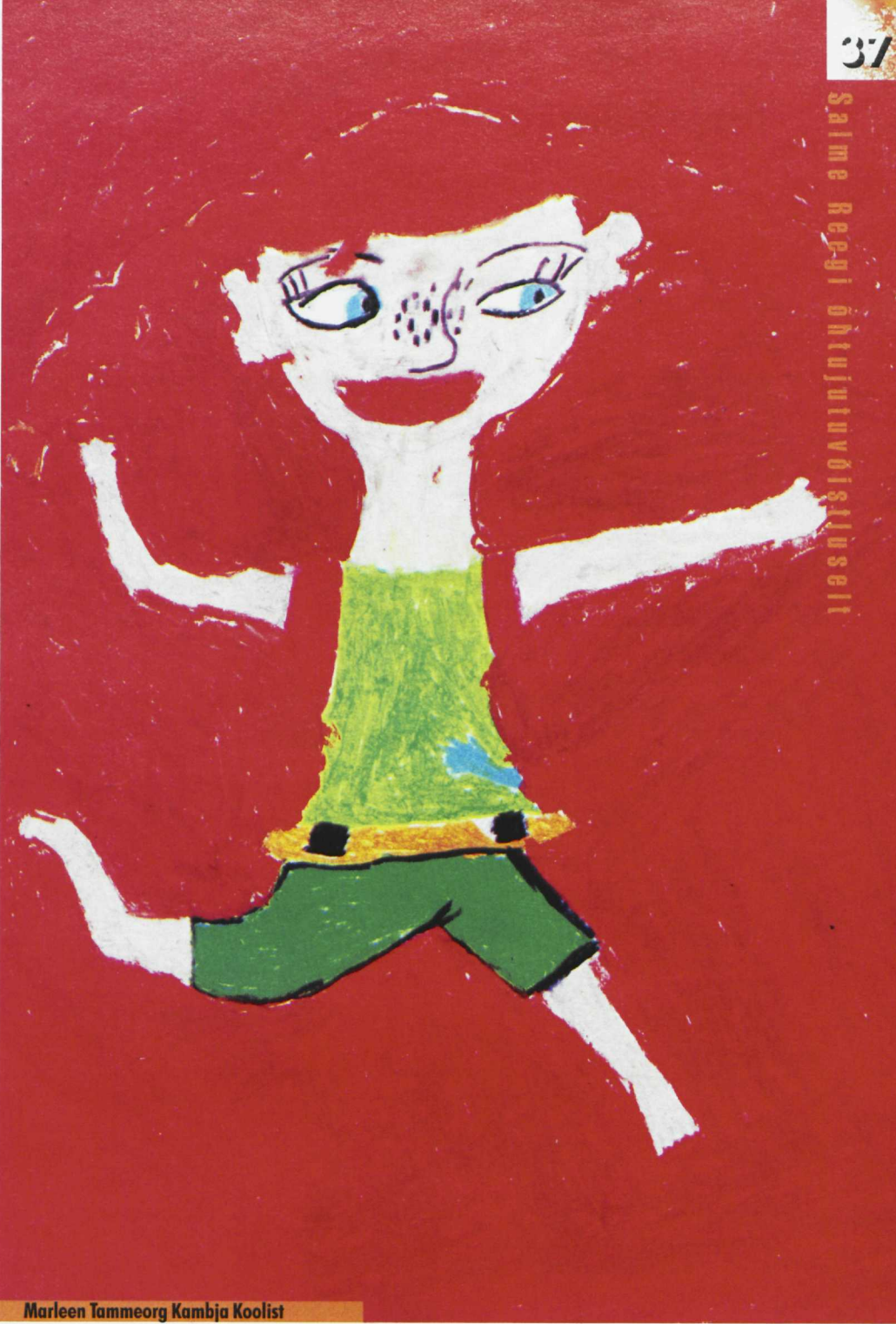
Kui Väikevend isaga koolimajja jõudis, olid tunnid juba alanud. Kooliõpetaja käskis Väikevennal olla hoolas ja korralik ning seadis ta siis pinki ühe heledate lokiis juustega poisi kõrvale istuma. Seltsilisel oli ümar punapõskne nägu, suured sinised silmad ja ta kandis isegi tunnis mütsi, mis oli sinise põhja ja musta nokaga. Naaber ei andnud aga palju aega ennast vaadelda. Ta läks kord-korralt rahutumaks, tiirles pingis nagu vurr ning näitas, nagu oleks koolitöö temale hoopis kõrvaline asi.

“Emil, mis sa seal jälle rähkled?” See tuli kooliõpetaja poolt. Väikevend ehmus ja naelutas silmad tahvlile.

Vahetunni ajal hoidis Väikevend kartlikult seina lähedale ja vaatas. Seal oli üks ilus, väga tark ja parajalt paks mees oma parimates aastates, kes armastas pidevalt midagi nosida, eriti saia. See kena paksuke oli Karlsson.

Üks teine tõmbas jälle endale üldist tähelepanu sellega, et tahtis kõva häälega kõike ausalt ära rääkida. Ta kõndis uhkelt poiste vahel ja alustas juttu: “Et kõike ausalt ära rääkida nagu oli, pean ma alustama sellest, kui meie klassi tuli uus õpilane...” See aus poiss oli Agu Sihvka.

Väikevenna pilk rändas tüdrukutele. Ainus tuttav, keda ta silmas, oli Pipi Pikksukk. Pipi juuksed olid täpselt porgandivärvi, ta nina oli nagu pisike kartul, ja üleni tedretähti täis. Seljas oli Pipil sinine kleit punaste lappidega ja jalas eri värvi sukad – üks pruun, teine must. Sellesama tüdruku ema oli

Marleen Tammeorg Kambja Koolist

ingel ja isa neegrikuningas. Just seepärast Väikevend Pipit teadiski.

Ootamatult helises koolikell, mis kutsus uuesti tundi. Väikevend tormas klassi poole ja mõtles: “Ma sain endale kooli ja klassikaaslased. See on minu päris oma kool, need on minu päris oma klassikaaslased!” Ja ta meel läks rõõmsaks.

Järgmised tunnid ja vaheajad möödusid kiiresti.

Veel hilja õhtul kodus voodis olles kordas Väikevend vaikselt: “See on minu päris oma kool, need on minu päris oma klassikaaslased: Emil, Karlsson, Agu Sihvka, Pipi Pikksukk...” Ja ta uinus magusasse unne.

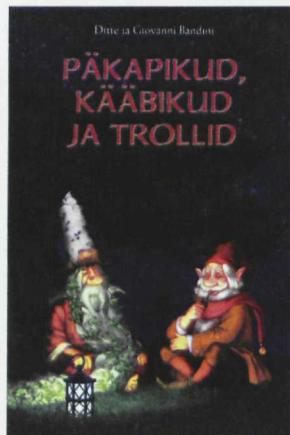
Ilmar Volmer Haapsalu Gümnaasiumi 5. c klassist

Muhe kääbiku- uurimus

Ditte ja Giovanni Bandini
"Päkapikud, kääbikud ja trollid"

jätab küll kaane poolest mulje, nagu oleks tegemist mudilaste jõuluraamatuga, aga tegelikult on mõeldud ikka neile, kes tunnevad huvi päkapikuteaduse vastu. Iga muinasjutusõber vajab sellist teatmikku, et teha vahet leebete sussitajate, ehtsate mürgiste tigidate kääbikute ja vagurate aiapäkapikkude vahel. Raamatus on palju mõnusaid pilte ja teose lõpust leiame ka väikese päkapikusõnastiku. Päkapikuteatmiku tõlkis saksa keelest Heino Pedusaar ja kirjastas Tänapäev.

Igavene kevade!

Üks neist raamatutest, mille algust teab iga vähegi koolis käinud eestlane, on Oskar Lutsu "**Kevade**". Muidugi: Kui Arno isaga koolimajja jõudis, olid tunnid juba alanud... Paljud on mitmeid kordi vaadanud ka mängufilmi "Kevade" ning teavad Arno Tali, Joosep Tootsi ja teiste paunverelaste elujuhtumeid selle järgi. Nüüd aga andis kirjastus Ilo välja väga vahva raamatu "**Kui Arno isaga koolimajja jõudis**", millest võib leida nii olulisi peatükke "Kevadest" kui ka rohkesti pilte, joonistusi ja sõnaseletusi. Rohke pildimaterjal teeb raamatu huvitavaks nii suurtele kui ka väikestele, aga kooliõpetajatele on see lausa kuldavärt teos!

"Kui Arno isaga koolimajja jõudis" koostajad on **Aili Kalavus** ja **Mare Mürsepp**.

Kaelkirjak kappab taas!

Andrus Kivirähki jutustus

"**Kaelkirjak**" on tegelikult

kirjaniku esimene laste-

raamat. Tegemist on seda-

võrd mõnusa looga, et

raamatust on juba kaks trükki kapsaks loetud ning nüüd

otsustas kirjastus Tänapäev kolmandagi trüki teha. Kujundaja-

na lõi kampa **Heiki Ernits**, ning lugeda sobib juttu ka suurtel

inimestel. Eriti neil, keda ei kohuta kõnelev kõhu-uss Tõnis.

Mirjami esimene oma plaat

Mirjam Mesak on väga noor

ja väga mitmekesine muusik:

tema hääl on telepublikule

tuttavaks saanud juba

Laulukarusselli päevilt.

Mirjam on laulnud

muusikalides "Helisev

muusika" ja "Hüljatud",

mänginud filmis "Klass",

olnud Eurovisioonil Gerli Padarile taustalauljaks... Pop-

muusikasõbrad tunnevad teda **Pink Tanki** liikmena ja paljud

on talle kaasa laulnud Priit Pajusaare "Samblalõhnalist laulu"

kuulates. Mullusel ETV lastelauluvõistlusel saavutas Mirjam

teise koha omaloodud lauluga "Öö". Tegelikult õpib noor

muusik alles Tallinna 32. Keskkooli 11. klassis! Enne

aastavahetust lisandus tema tegude loetelusse veel ka CD

"**Samas kaugel ja siin**", millelt võib kuulata tervet hulka

ilusaid laule, mille autoriteks on põhiliselt Priit Pajusaar ja

Maian Kärmas. Kuid plaadil on ka "Samblalõhnaline laul" ja

Mirjami enda "Öö", mille teksti kirjutas Eve Viilup.

Väikesed ja suured inglid

Maire Eliste laulustuudio lapsed said enne aastavahetust hakkama kogunisti kahe plaadi tegemisega! Eelmisest oli juttu meie jõulunumbri, kuu jagu nooremal CD-l on koos mudilaste ja Elizabeth Paaveliga laulmas ka Ivo Linna. Kuigi uute jõuludeni on veel üksjagu aega, võib koos stuudiolastega juba uusi laule õppima hakata – plaadil “Väikesel lapse jõul” on ka 9 laulu fonogrammid!

Maa all võib mõndagi juhtuda!

Ega me teagi täpselt, missugused mured võivad olla maa all elavatel muttidel!

“Lugu väikesest mutist, kes tahtis teada, kes lasi talle pähe” on mõnus pildiraamat, mis teeb nalja kindlasti ka täiskasvanutele. **Werner Holzwarthi** ja **Wolf Erlbruch** lõbusat mutiraamatut võiks soovitada ka mudilastele, kes vajavad veel poti- raamatut: potil istumine vajab teadagi kannatust... ja häid eeskujusid, mida **Jaanus Vaiksoo** tõlgitud teos kindlasti.

Kõik lapsed naksitrallitama!

Eno Rava “Naksitrallid” olid paljude praeguste isade-emade lapsepõlvelemmikud. Nüüd leitakse neid juba ka mahlapakkidelt, seinakelladelt, kalendritelt ja kes teab, kust veel! Kuid Kingpoole, Muhvi ja Sammalhabemega lähema tutvuse tegemiseks tasub ikka raamatutki lugeda. Hiljuti ilmus tänu kirjastusele Tänapäev “Naksitrallide” uustrükk. Raamat kuulub sarja “Minu esimene raamat” ja seda kaunistavad **Edgar Valteri** tehtud värviküllased ja vaimukad illustratsioonid. Ilma nendeta ei saaks ükski laps naksitrallidest õiget ettekujutust!

Imeline näitus kaante vahel

Edgar Valteri illustreeritud raamatuid on lugenud iga kaelakandev eestlane ja tema loodud pokudeta ei kujuta me enam Võrumaa loodust ettegi. Samas oli onu Etsile südame- lähedane veel üks ala – maalmine. Tema maalide maailm on hea ja soe – vahel küll nukrameelne, vahel naljakas ja vahel väheke pilavgi, kuid kurjusest pole seal jälgegi. Ehkki sünnilt linnapoiss, armastas Valter maalida loodust, mis tundub ta maalidel mõnikord salapärasena, mõnikord lausa muinasjutulisena.

Kõigi nende rõõmuks, kes tahaksid Edgar Valteri maailmas sagedamini viibida, kui seda näitustel käies teha saaks, pani kunstniku kasutütar **Külli Leppik** kokku üle 200-leheküljelise kauni maalikogumiku, mille avaldas kirjastus **Elmatar**. Nüüd võid Edgar Valteri väikese maalinäituse panna ka enda raamatuiulile.

Mis juhtus Aidiga?

Noorsookirjanik Aidi Vallikuga juhtus vahepeal igasuguseid asju. Selle üle, et ta enam Haapsalu Wiedemanni Gümnaasiumis emakeelt ja kirjandust ei õpeta, on paljud Aidi endised õpilased kindlasti kurvad, sest nende sõnul oskas ta ka kõige igavamate reeglite juurde tuua nii lõbusaid näiteid, et õpetussõnad jäid justkui iseenesest meelde. Aga mis parata – pedagoogitöö on pingeline ja selle kõrvalt on raske leida aega raamatute kirjutamiseks.

Aidi Vallikul oli aga juba mõnda aega lisaks raamatutele käsil ka filmistsenaarium, mille peategelaseks ikka seesama tragi ja tundlik koolitüdruk Ann. Filmitegemise reegleid on vist raske lõbusate näidete abil elavamaks teha, sellegipoolest viimistles kirjanik oma stsenaariumi õige põhjalikult. Tervelt viis korda kirjutas režissööri näpunäidete põhjal filmilugu ümber! Lõpuks läks asi hoopis teistesse kättesse – kirjaniku sõnul sai uus film rohkem Sauter-Sarneti näoline, ja nii mõnegi asjaga pole autor rahul. Aga näitlejad olid head ja kui filmisõpradele lugu meeldib, siis on ju tore! Aidi Valliku Ann aga elab ja tegutseb omal viisil edasi raamatusarja kolmandas köites **"Mis sinuga juhtus, Ann?" Enne aastavahetust ilmus raamat ka poodidesse ja raamatukogudesse, nii et rutake lugema! Algatuseks avaldame Aidi loal raamatust väikese katkendi.**

Ema kõndis elutoa parketil edasi-tagasi, Andres süles. Mina vaatasin sealsamas telekat. Vaikselt, mõistagi, et mitte segada poisi uinumist. Ei tea, miks ta kuidagi magama ei jäänud – ema jutu järgi oli kogu päeva selline rahutu olnud. Nüüd hakkas juba õhtune film lõppema, kell oli miskit üle südaöö.

Ja ema suutis mind tõsiselt üllatada, kui ta palus:

"Ann, ole kallid, mine korra isa töö juurde!"

See oli üsna pörunud ettepanek. Kuidas ma alt üldse sisse saan, kui ta üleval toru ei võta?

"Kell on pool üks öösel, kui sa pole veel vaadanud," tuletasin talle meelde.

"Mine, ole pai, ta lihtsalt ei võta seda kuradi telefoni vastu ja tagasi ka ei helista, ma ei saa enam üldse aru, mis toimub, ja ma olen nii mures!" anus ema.

"Sellel ei ole ju mõtet!"

vaidlesin. "Kui ta ei taha, siis ta ei tule nagunii!"

"Aga mine vaata vähemalt, on tal kõik korras. Kas ta üldse on seal. Ja las ta helistab mulle, kui ta koju tulla ei taha, las ta siis vähemalt helistab! Ütle, et on väga vaja!"

"See ei ole hea mõte, emm, usu," veensin teda, "ta vihastab."

"Ma läheks ju ise," sõnas ta haledalt, "aga laps..."

"Ole nüüd mõistlik," püüdsin veel. Aga üsna

asjata. Ta oli selle endale kõvasti pähe võtnud.

Ma teadsin, et see on mõttetu üritus, ja ikkagi ma läksin. Bussid enam ei käinud, nii et mul oli ees päris pikk öine jalutuskäik. Kõndisin ja kirusin endamisi ema.

Kui ma alt sõnumi saadan, et ootan all tänaval, siis ta ehk selle ikka läbi loeb. Ja laseb mu sisse. Mida ma siis isale ütlen, lihtsalt, et ema tahab, et ta koju tuleks? Nagu ta seda ise ei teaks.

Kõndisin kiiresti, et külm ei hakkaks, et rutem kohale jõuda. Ja läksin mööda väikesi kõrvaltänavaid, ikka otsemat teed. Niiske ja röske oli kõik, tänavalambid paistsid nagu läbi udu, puuokstelt tilkus aeg-ajalt vett. Vahepealne lumi oli üürrike olnud, kauaks see ikka oktoobris maha jääb.

Nüüd pidi paremat kätt varsti tulema surnuaed. Seda kohta ma tegelikult natuke kartsin, mitte isegi et kartsin, aga kõhe oli. Öösel, pimedas. Ma oleksin meelsamini siiski natuke teist teed mööda läinud, aga nüüd oli hilja, nüüd oleksin ma suure ringi teinud. Nii et mis siis ikka.

Tondiütud hauast välja ronivatest surnutest on loomulikult jaburdus, midagi sellist ma ei kastnud. Aga siiski, energiad ja kõik need nähtamatud asjad... ühesõnaga, kõhe on öösiti surnuaiast mööda minna ikka.

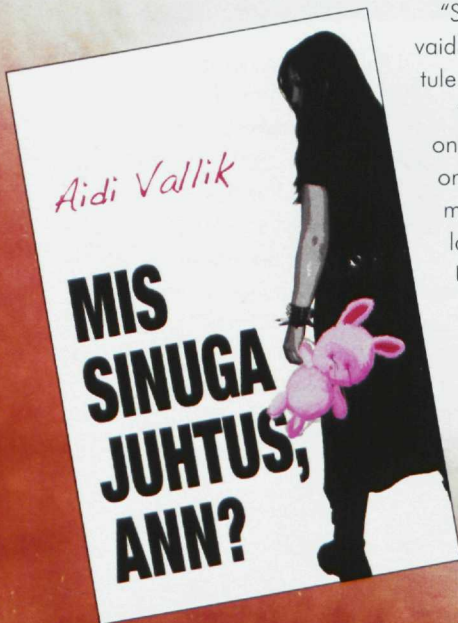
Siis ma ei saanud korraga arugi mis toimub. Surnuaialt kostis mingi lärm, keegi karjus, miski kolises, siis karjuti juba mitme häälega, keegi justkui riidles või kakles või märatses seal puude all pimedas.

Aeglustasin sammu.

Keegi jooksis seal müdinaga, keegi kisendas nagu haavatud loom. Puude sügavas varjus välgatas aeg-ajalt miski nagu heledamalt, oksad ragisesid, päris selge oli, et seal oli inimene. Ilmselt mitte isegi paar-kolm, vaid rohkem. Ja ma ei teadnud, kas minna edasi või tagasi või seista ning oodata, mis saab.

Mis edasi juhtus, seda loe raamatust!

© Aidi Vallik, Tänapäev

Heleni banaanismuuti

Vaja on:

- 5 dl piima
- 250 g vanillijäätist
- soovi korral ka rohkem
- 2 küpset banaanit

Tee nii:

1. Koori ja tükelda banaanid otse kannmikserisse või nõusse, kus jooki valmistad.
2. Mõõda juurde vanillijäätist ja piim.
3. Vahusta senikaua, küni jook on kreemjas ja vahune. Vala kohe klaasidesse ning naudi.

Et vähendada jooki kalorsust ning muuta seda tervislikumaks, võid asendada pool jäätisekogusest maitsestatamata jogurtiga. Sel juhul lisa joogi magustamiseks 1 sl mett. Banaanid võid asendada ka oma lemmikmarjadega. Jooki on mugav valmistada kannmikseriga, kuid võid kasutada ka saumikserit.

Dii jäätisekokteil

Vaja on:

- 1 pakk jäätist
- 1 terve banaan
- 1 klaasitäis mahla
- 2 teelusikat odranelbeid

Tee banaan tükikesteks, mikserisse koos jäätise ja mahlaga. Vahusta natuke aega. Vala klaasi, lõpuks puista odranelbeid peale ja ongi valmis jäätisekokteil

TEE ISAS, SOO KOOS SOBIRAGI!

Aurika maasikamisü

Vaja on:

- 1 pakk Juubeli tordipulbrit
- 3 muna
- 4 sl suhkrut
- 250g mascarponet või muud maitsestatamata toorjuustu
- umbes 2 dl maasikamahla või kohvi
- 100g riivitud tumedat šokolaadi (kakaod)
- karbitäis maasikaid

Tee nii:

Küpseta pakendil oleva juhise järgi tordipõhi ja lase sel täielikult jahtuda. Täidise valmistamiseks vahusta muna-kollased suhkruga tugevaks vahuks ning sega ettevaatlikult juurde mascarponet. Seejärel vahusta munavalged kõvaks vahuks ja sega juustu-munamassi hulka. Lõika tordipõhi kaheks kettaks ja niisuta mõlemad maasikamahla või kohviga. Määri alumisele tordikettale pool täidisest ja aseta peale teine ketas. Ülejäänud massi kasuta kattena. Jäta vähemalt neljaks tunniks, aga soovitatavalt lausa üleöö külmikusse. Enne serveerimist sõelu peale pisut kakaopulbrit ning riivi kaunistuseks šokolaadi. Serveeri maasikatega.

Kadi õuna-halvaakook

Vaja on:

TAIGEN:

- 225 g võid
- 120 g suhkrut
- 2 muna
- 5 dl jahu

TÄIDIS:

- 700 g hapukaid õunu
- 200 g halvaad

KATTEKS:

- 2 spl suhkrut
- 1 muna
- 2 spl piima

Vahusta toasoe või suhkruga. Lisa munad ja vahusta kohevaks massiks. Sõelu juurde jahu ja sega ühtlaseks. Keera taigen kilesse ning lase külmikus seista. Koori õunad, eemalda südamik ja viiluta. Rulli 2/3 taignast õhukeseks ning suru ettevalmistatud koogivormi põhja ning ärtele. Lao õunaviilud ja halvaa kihiti taignale. Järelejäänud taigen rulli koogivormi suuruseks ja tõsta täidise peale, pintselda muna-piimaseguga ja puista üle suhkruga. Küpseta 180 kraadi juures 49 – 45 minutit.

Kristiina šokolaadikook

- 150g piimašokolaadi
- 100g võid
- 2 spl mett
- 150g küpsiseid
- 8 kompotikirsit

1) Määri küpsetusvorm. Pane küpsised kaussi ja murra need sõrmede vahel peeneks. 2) Murra šokolaad tükideks ja pane tükid teise kausiga kuumaveekast-rulisse. Lase sulada. 3) Hästi madalas kuumuses soojenda teises kastrulis või ja mesi ning sega ühtlaseks. 4) Lisa või ja mee segule küpsised ja sulatatud šokolaad, sega hästi. 5) Vala segu määratud küpsetusvormi ja aja noaga ühtlaselt laiali. 6) Aseta kompotikirsid ühtlaste vahedega koogile ja vajuta need pooleldi segusse. 7) Jäta kook paariks tunniks tarretuma, siis võta ettevaatlikult vormist välja ja lõika kaheksaks tükiks.

Vello Salumets

Mässulipp tõuseb vardasse

“Rock’n’Roll on see,
milliseks me ta teeme”
(John Lennon)

Pärast Teist maailmasõda hakkas USA plaaditööstus enneolematu kiirusega arenema. Seda soodustasid mitmed leiutised, nagu transistorid ja naftatööstuse kõrvaltootena sündinud vinüül. Muusikatööstuses võimaldas neist esimene ehitada reisiraadioid ja teine parandada märgatavalt heliplaatide kvaliteeti. Raadio tähtsus tõusis ning oma esimesi samme tegev uus meedia – televisioon – löid suurepärase pinnase ajaviite arenguks. Plaadiautomaadid – *juke boxid* – meelitasid noori kodust välja kuulama uusimaid menuplaate ja neis masinates enim kõlanud singel-plaatide kohta avaldati ajakirjades edetabeleid. 50ndatel oli USAs **pool miljonit**

plaadiautomaati! Muusika suurimateks tarbijateks olid õppurid, keda sõja-järgses USAs oli rohkem kui kunagi varem ja kes kulutasid vaba aja veetmiseks üsna palju raha.

Ühiskonna areng sünnitas mööda-pääsmatult täiesti uue nähtuse – noorsookultuuri. Uus kultuurivorm polnud mitte lihtsalt meelelahutus, vaid sellega liitus ka tubli annus mässu-meelsust vanema põlvkonna seisukohtade ja väärtusmaailma vastu. Noorte kasvavale iseteadvusele ei sobinud see, mida meelelahutuse valdkonnas imetlesid nende vanemad. Noored vajasisid uut soengu- ja riietumistiili, uut kõnemaneeeri, uusi moeatantse, uusi filme ja filmistaare. Elckõige aga vajati uut muusikat ja selleks sai **Rock and Roll.**

Rokisokk

Klassikalist muusikat, džassi ja “Koerake aknal”-tüüpi koguperešlaagreid pooldavatele kodanikele oli *rock’n’rolli* esilekerkimine täielikuks šokiks. Uus

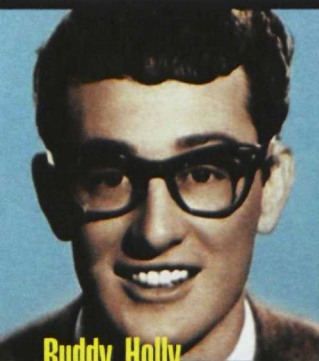
muusika oli lärmakas, palavikuline ja pulbitsev ning laulutekstitdki tundusid olevat üpris arulagedad. See, et *rock’n’roll* põhines paljuski mustanahaliste rütmibluusil (R&B), oli juba piisav, et ärritada Ameerika keskklassi lapsevanemaid.

Mida rohkem *rock’n’roll* noorsoo hulgas poolehoidu võitis, seda enam hakkasid mitmedki ringkonnad muretsema. Õpetajad, kirikhärrad ja lapsevanemad olid veendunud roki laastavas mõjus, Ku Klux Klan aga ennustas kohutavaid tagajärgi, kui lastel lubatakse osta “neegriplaat”. Kuid miski ei aidanud – *rock’n’rolli* müügikõverad sirutusid uljalt ülespoole. Peagi märkasid seda seika suured plaadifirmad. Väikefirmade kaudu esiletõusnud *rock’n’roll* oli heaks kaubaartikliks ja sellest pirukast pidi saama võimalikult suure ampsu. Suurfirmad ostsid kirkaimad tähed ära või otsisid ise potentsiaalseid rokilauljaid. Lõpptulemus oli mõlemal juhul sama – ***rock’n’roll* ei olnud enam noorte kätes.** Suurte plaadifirmade lauluautorid komponeerisid sobivamaid viise ja laulutekste kui noorte endi nikerdatud lood. Mustanahaliste muusikast aga tehti valgete jaoks puhastatud ja kreemitatud kaver-variante.

Niisugusena saabus *rock’n’roll* Euroopasse, sealhulgas ka Eestisse. Musta *rock’n’rolli* suurnimed **Chuck Berry, Little Richard, Fats Domino** ja paljud teised olid siin 50ndatel ja isegi 60ndate algul täiesti tundmatud. See-eest löid Euroopas laineid **Elvis Presley, Pat Boone** ja **Bill Haley**, rääkimata juba aastakümne vahetusel esilekerkinud ja plaaditurgudel ilma teinud teismepopi lauljatest nagu **Brian Hyland, Frankie Avalon, Fabian** ja **Paul Anka.** Nende edu üheks põhjuseks on peetud asjaolu, et tolleks ajaks oli algupärane *rock’n’roll* triivunud karile: Chuck Berry istus vangis, Little Richard pööras usklikuks, Elvis Presley teenis armees, Buddy Holly ja Eddie Cochran olid surma saanud, Jerry Lee Lewis oli oma karjääri skandaali tõttu peaaegu purustanud. Skandaaliga lõppes ka USA tuntuima raadiodiskori, *rock’n’rolli*le nimepanija, mõjuta- ja eestvõitleja Alan Freedi karjäär. Massimuusikat

Pat Boone

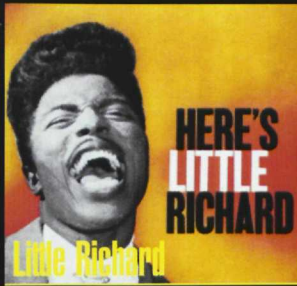

Buddy Holly

suunasid 60ndate alguses ainult suurfirmad ja algupärane rock'n'roll oli lahjendatud tavaliseks teismepopiks. Kõik oli kontrolli all, nagu pidigi olema.

Lahjaks valgendatud rokk

50ndate keskel USAs toimunud rock'n'rolli läbimurre peegeldus Euroopas üsna "valge" nähtusena. Kuigi siinsetesse edetabelitesse tõusnud singlid nagu Bill Haley "Rock Around The Clock", Elvis Presley "Heartbreak Hotel" ja Jerry Lee Lewise "Great Balls Of Fire" olid olnud üliedukad ka USAs, jäid sealsed mustanahalised rokitähed nagu **Chuck Berry, Little Richard, Fats Domino, Larry Williams** jpt Euroopas peaaegu tundmatuks. See-eest nende muusika lahjendajad nagu Pat Boone, Cliff

Richard või **Tommy Steele** olid tõelised tähed. Ei olnud siis ime, et rock'n'roll oli paljude eurooplaste meelest ainult üheks lööklaulu stiilisunaks. See tõi kaasa teise väärarvamuse – rock'n'rolli vaadeldi kui kiiresti mööduvat noorsoo moehullust nagu

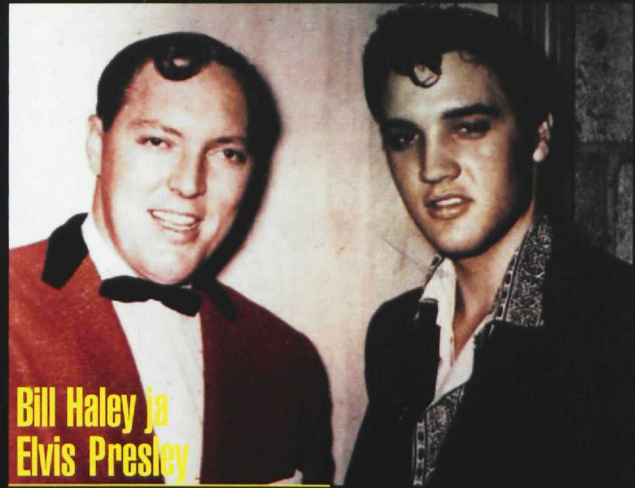
näiteks hularõngaste keerutamine. Little Richardi kohta aga kirjutati ühes inglise ajalehes, et selle mehe peaks rahvale raha eest näitamiseks küll puuri pistma. Sellise suhtumise tõttu viivitati Euroopa plaadifirmades pikka aega, enne kui julgeti üldse noori rokkmuusikuid lindistusstudiosse lasta.

Inglased ilma tegemas

Siis aga juhtus midagi arusaamatut. Inglismaa sadamalinna **Liverpoolist** paiskus äkki jõuliselt esile rock'n'rolli ja rütmiblusi väärtusi taas au sisse tõstev ansambel **The Beatles**, kannul sadakond asjast huvitatud Briti bändi. Teismelauljad langesid laiviina pjedestaalilt ja jututeemadeks tõusid **The Beatles, The Rolling Stones, The Kinks, The Animals, The Searchers, The Hollies, Manfred Mann, The Yardbirds, The Swinging Blue Jeans** jne. Paljud neist bändidest saavutasid suurt edu ka USAs, kus keegi justkui ei taibanud, et Briti ansamblid "müüvad eskimotele külmpakke" ehk teisisõnu – ameeriklastele pakuti nende oma muusikat! Briti roki hiilgeaeg kestis 60ndate keskpaigani.

Osa mustanahaliste muusika asjatundjatest on suhtunud Briti bändidesse küllaltki kriitiliselt, väites, et nende plaadid on üksnes kehvad koopiad. Ent aegade jooksul on ka paljud mustanahalised artistid laenanud ühte ja teist valgete käest ning rock'n'roll ongi lõppude lõpuks paljude stiilide summa ja mitmekordse segamise-segunemise resultaat.

Vaadates valgete muusikat, peab silmas pidama, et Briti bändide lähtekoht rock'n'rolli või rütmiblusi esitamisel oli sootuks teistsugune kui nt. "valgenahalisel paipoisil" Pat Boone'il. Küsimus ei olnud krobeline ja ülekeeva muusika puhastamises või selle lööklauluks silumises. Vastupidi, britid üritasid Ameerika rock'n'rolli esitada üsna autentselt. See aga eeldas rock'n'rolli tundmist, mõistmist ja armastamist. Loomulikult ei

Bill Haley ja Elvis Presley

Chuck Berry

õnnestunud ühelgi noorel britil laulda päris nii, nagu tegid seda mustanahalised, kuid vaevalt nad seda soovisidki. Briti bändid lisasid algusest peale oma esitustesse rohkesti isikupära ja tihti oli lõpptulemus nii kütkestav, et on juba maitse asi, kas meeldib mustanahaliste originaal või inglise kaver.

Rokkmuusika areng aga jätkus ning 60ndate keskel hakati otsis uusi vorme. USAs kerkisid esile ansamblid, kes ei matkinud enam Briti bände, vaid hakkasid looma hoopis uut muusikat. **The Byrds, Lovin' Spoonful, The Mamas & The Papas, Simon & Garfunkel** ja paljud teised Ameerika supernimed alustasid tippu ronimist just sel ajal. Siis algas ka mustade souli läbimurre valgete turule ja publikut hakkas köitma taasavastatud folkmuusika, mille vedajateks teiste seas **Bob Dylan, Joan Baez, Pete Seeger** ja **Donovan**.

60ndate lõpp tõi aga rockmuusikasse täiesti uued suunad, mis panid aluse juba järgmisele aastakümnele.

Nagu näed, hea lugeja, algas ajakirjas uuel aastal uus rubriik. Muusik Vello Salumets (sõpradele Veltz) pajatab asjadest, mida iga musahuviline peaks teadma. Kui sooviksid lähemalt teada saada, mis on mis ja kes on kes, siis saada aga küsimus toimetusse ja sõber Veltz jagab lahkesti oma teadmisi

LEGO

EXO-FORCE

www.exo-force.com

Osale ja võida!

Millist linna Exo-Force'i meeskond kaitseb?

Kuldset linna
 Hõbedast linna
 Valget linna

Nimi _____

Address _____

Õige vastus saada 5. veebruariks 2008 aadressil:
Hea Laps, Harju 1, Tallinn 10146

